

AKTUALNO VPRAŠANJE

Predsednikom dveh gorenjskih občinskih ljudskih odborov smo postavili tole vprašanje: kaj so ObLO podvzeli za evidenco cen na tržišču? in — ali so pri vas pojavi neopravičenega zviševanja cen?

Jakob Eržen, predsednik ObLO Radovljica: »Sklicali smo se s tiskom z vsemi obrtniki, gostinci in trgovci in se ob zelo dobri udeležbi

pogovorili o teh vprašanjih. Neopravičenega zviševanja cen v naši občini ni — znižali pa smo cene kruha tako, da

CENE IN ObLO

je zdaj, mislim, najcenejši na Gorenjskem.«

Jože Nastran, predsednik ObLO Škofja Loka: »Na sestanku z vsemi obrtniki in gostilni-

čarji smo od njih zahtevali cenike, ki so jih že predložili. ObLO bo izdal odločbe o maksimiranih cenah. Odprto je le še vprašanje cen tistih artiklov, ki jim mora maksimirati cene republika. Neopravičeno so podražili deloma peki, slaščičarji in ena gostilna — vendar so po intervenciji inšpekcije vsi spet znižali cene.«

mm

AKTUALNO VPRAŠANJE

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO XI., ŠT. 82 — CENA DIN 10.—

KRANJ, 24. OKTOBRA 1958

DAN ZDRUŽENIH NARODOV

Dne 24. oktobra 1945. leta je začela veljati Ustanovna listina Zdrženih narodov. Ta pomembni mednarodni dokument je odraz želja vsega naprednega človeštva, da nikdar več ne bi prišlo do tako krvavega obračunavanja med narodi, kot med drugo svetovno vojno. Še več! Ustanovna listina ni samo dokument pacifičnih stremeljenj človeštva, marveč tudi izraz težnjah malih in gospodarsko manj razvitih držav, ki so deloma med drugo svetovno vojno deloma pa šele po njej, stopile na pot nacionalne neodvisnosti, da sodelujejo pri urejanju vseh bistvenih vprašanj svetovnega sodelovanja in miru, na osnovi enakosti, neodvisnosti in vzajemnega spoštovanja.

Prav to je vneslo večjo stabilnost v novo svetovno organizacijo. Danes se je Organizacija zdrženih narodov sposobna upreti vsakršni agresiji in je ob zaostrevanju bloksovskih nasprotij in hladne vojne močan element miru v svetu. Prav zato uživa zaupanje vseh naprednih ljudi, ki vsako leto proslavljajo dan, ko je organizacija pričela z delom.

Mnoga vprašanja, ki so odločilna za udržitve svetovnega miru prav zaradi nezaupanja, ki se je nabralo v preteklosti in ki se danes še poglablja, še niso rešena. Že na večjih zasedanjih OZN so obravnavali pomoč gospodarsko nerazvitim deželam, načine, kako omejiti oboroževalno tekmo in začeti s postopnim razoroževanjem ter možnosti za vključitev LR Kitajske v Zdržene narode. Dolejš od vseh teh razprav še ni pravih rezultatov. Razveseljivo pa je dejstvo, da iz leta v leto — to je pokazalo tudi letošnje zasedanje — raste število držav, ki spoznavajo, da je samo z rešitvijo teh vprašanj mogoče zagotoviti trajnejši mir in boljše sodelovanje med narodi.

V obdobju, ko se velike, ekonomske razvite države borijo za premoč v svetu, je tudi ekonomska pomoč z njihove strani postala predmet za širjenje bloksovske politike in izsiljevanje političnih koncesij. V takih okoliščinah bi bila pomoč preko posebnega organa OZN najprikladnejša in za nerazvite države, ki ne želijo zapraviti svoje samostojnosti, tudi najsprejemljivejša.

Tekmovanje v oboroževanju je privedlo svet v slepo ulico. Edini razumen izhod je razorožitev. Alternativa pa — uničenje človeštva.

Klub univerzalnosti, ki je eno osrednjih načel OZN, je še vedno izven organizacije LR Kitajske. To je nerazumno. Hkrati pa prispeva to dejstvo k nestabilnosti razmer na Daljnem vzhodu. Del krivde za tako stališče nosi seveda LR Kitajska sama, ki poizkuša namesto na miren način, s silo urediti vprašanje svojih ozemelskih zahtev do pribrežnih otokov. Jugoslavija se je od vsega začetka zavzemala za tako rešitev teh vprašanj, ki bi privedla do popuščanja napetosti, izglajevanja bloksovskih nasprotij in nasprotij med razvitimi in nerazvitimi državami.

-ik

Problemi zdravstva pred odborniki Okrajnega ljudskega odbora

ZAVRŽENI MILIJONI

Lani že skoraj 3 milijarde za zdravljenje - Več preventive - Zdravnik k delovnemu mestu - Nesreče „problem številka ena“ - Vsak prebivalec prizadet za 12.500 dinarjev

V naših kolektivih, oziroma samoupravnih organih, v gospodarskih krogih in v občinskih ljudskih odborih je zadnja leta vedno več govora o velikih izdatkih za zdravstvene potrebe. Iz leta v leto raste število ljudi, ki se zatekajo k zdravnikom, v posvetovalnice in zdravstvene domove v večjih ali manjših potrebah. To je nujna posledica porasta življenjske ravni, zato hkrati rastejo tudi izdatki za to službo. V našem okraju so se v zadnjih treh letih dvigali takole: 1955. leta skupno 141 milijonov dinarjev, 1956. leta 183 milijonov in lani že 257 milijonov. To pomeni povečanje za 116 milijonov dinarjev. Letošnje prvo polletje pa so v ponovnem porastu in zaskrbljujejo delovne kolektive, ki so plačniki teh stroškov.

Ker je to ne le ekonomsko, marveč tudi družbeno vprašanje, se je okrajni ljudski odbor odločil, da posebej razpravlja o teh problemih. Na seji obeh zborov OLO, ki je bila v torek, so skupno z od-

mi, je med drugim povedal, da se je zdravstvena služba na vseh področjih zelo razvila. Pred vojno je bilo v našem okraju le 15 zobarjev, danes še enkrat več (31) in kljub temu se pomanjkanje zo-

opravičljiva, kajti gorenjevaška občina ima najnižji odstotek prebivalstva zavarovanega (31,58 %), kar hkrati kaže industrijsko nerazvito področje. Najvišji odstotek zavarovanih je na Jesenicah (94,6 odstotka), sledi Trzin (84,9 %), Radovljica, Kranj itd.

Prav tako je danes več srednjega medicinskega osebja, večje so zmogljivosti v bolnišnicah in zdravstvenih domovih, v obratnih ambulantah in v drugih zdravstvenih ustanovah. Tudi za gradnje, preureditve in opremo zdravstvenih prostorov je predvideno v teh letih (do 1961. leta) skoraj milijardo dinarjev (924.900.000). Predviden je nov zdravstveni dom na Jesenicah, v Trzinu in njegova dovršitev v Kranju ter gradnja, preurejevanje in opremljanje številnih zdravstvenih postaj, obratnih ambulant,

ljudi, vedno daljša je življenjska doba.

Tri milijarde dinarjev

Na seji OLO je bilo veliko govora o tem, kako bi zmanjšali iz-

datke zdravstvene službe in bi, seveda, zagotovili bolnikom vso potrebno skrb. O tem je bilo slišati iz glavnega poročila, o tem so govorili številni zdravniki in odborniki.

Lani je bilo na bolezenskem dopustu 50.342 zavarovancev, ki so (Nadaljevanje na 4. strani)

Ob združitvi nekaterih občin v kranjskem okraju

Za boljši razvoj

CERKLJANSKA OBČINA NAJ BI SE PRIDRUŽILA KRANJSKI, OBČINA GORENJA VAS PA ŠKOFJI LOKI — KOMUNE, KI ŽIVOTARIJO, BODO S TEM DOBILE MOČNEJŠO GOSPODARSKO OSNOVO

V okviru pridruževanja vseh šibkih občin v naši republiki močnejšim komunam, v katerih bodo imele večje možnosti gospodarskega razvija, je najprej predsedstvo Okrajnega odbora Socialistične zveze, potem pa še okrajni plenum SZDL priporočil, naj bi se v našem okraju združile občina Cerklje s Kranjem in Gorenja vas s Škofjo Loko. Zdaj v teh krajih razpravljajo o dobrih in slabih straneh združitve; v razpravah bo vsekakor prevladalo stališče, ki zagovarja združitve, saj so na tej strani močnejši gospodarski in politični argumenti.

Glavni razlogi, ki terjajo združitve šibkejših komun z močnejšimi, so tile: šibke komunne bodo s tem dobile ekonomsko osnovo za boljši razvoj; poslovanje teh komun je bilo doslej neurejeno zaradi stalnega pomanjkanja kvalificiranega kadra v občinskih uradih in ustanovah, kar z združitvijo odpade; gospodarsko šibkejša področja so tudi doslej gravitirala k močnejšim središčem, tako v pogledu zaposlovanja v industriji (več kot 600 delavcev iz cerkljanske občine hodi na delo v kranjske tovarne) kot v trgovanju s kmetijskimi pridelki.

Seveda prebivalstvo gospodarsko manj razvitih občin ne more pričakovati, da bodo s priključitvijo k močnejši občini naenkrat rešeni vsi problemi kraja in komunne, s katerimi so se občinski odbori dolga leta borili zaradi pomanjkanja sredstev le z majhnimi uspehi. Z druge strani pa so tudi nerazumljivi nekateri ugovori, ki jih pri našajo zagovorniki sedanega stanja. Dobro je povedal neki govornik na nedavnem sestanku razširjenega odbora SZDL v Cerkljah: »Izgubiti pravzaprav nimamo kaj; izgubili bomo edino «čast», da imamo svojo občino. Dobili pa bomo perspektive razvoja, kakršnih nam komunna v sedanjem okviru nikoli ne bi mogla nuditi.«

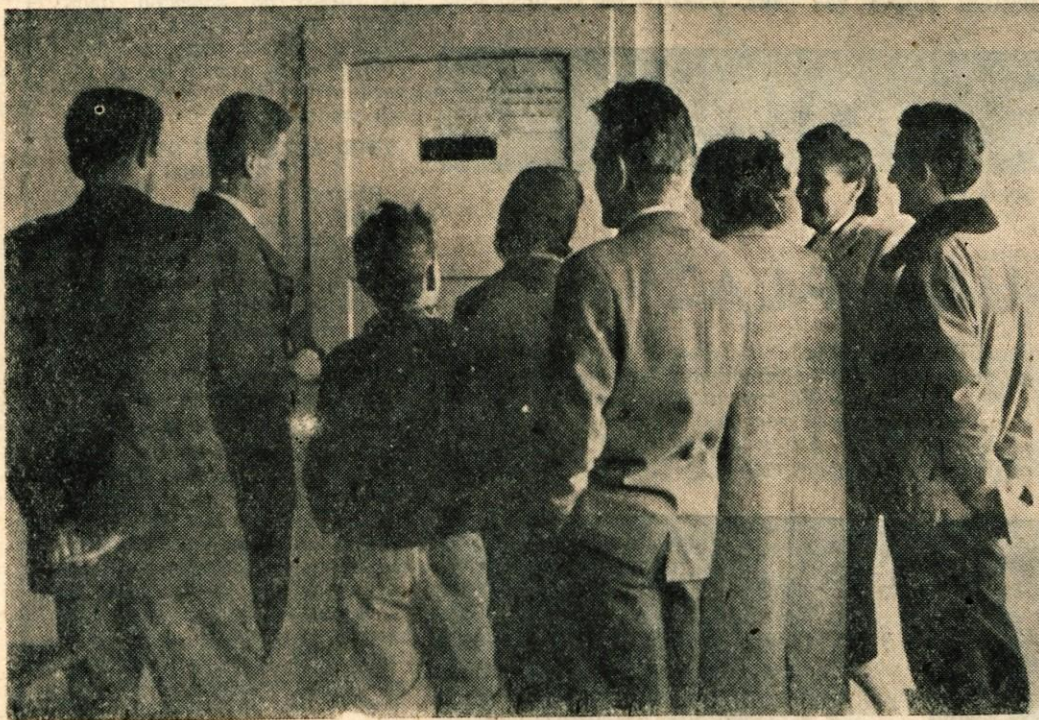
Strah, da bi n. pr. kranjski občinski odbor po združitvi ne imel razumevanja za potrebe Cerklj in okolice, je neutemeljen zaradi tega, ker je v kranjskem ObLO zdaj 20 odbornikov iz Kranja in ožje okolice, 20 pa iz širše okolice; se pravi, da bi po združitvi s Cerkljami s še petimi občinskimi možmi iz Cerklj bili okoliški odborniki v večini. Kmetovalce najbolj zanima, kako bi bilo po novem z davki; davki so v obeh sedanjih občinah, v cerkljanski in kranjski, na isti

višini — le da je notranja razdelitev drugačna: v kranjski občini so za majhen odstotek močnejše obdavčeni ravninski kmetje od hribovskih, v cerkljanski je pa obratno. Kar zadeva poslovanje z uradi, prebivalec ukinjenih občin ne bo treba dostikrat v novo občinsko središče, saj ostane v sklopu Kranjskega urada matični urad, izdajanje živinskih potnih listov in druge zadeve, ki so prebivalstvu neposredno potrebne.

Torej so taki ugovori odveč, saj so dobre strani združitve neprimerne tehtnejše od ugovorov. Z združitvijo Gorenje vasi z Loko in Cerkljo s Kranjem bodo sedanje najšibkejšje občine v našem okraju dobile močnejšo osnovo za razvoj svojega okoliša. Pred nekaterimi drugimi občinami pa ostane še vedno naloga, da s pametno kadrovsko politiko in štipendiranjem ter pritegovanjem novih moči uredijo probleme poslovanja svojih uradov in ustanov.

V teh dneh bodo v gorenjevaški in cerkljanski občini zbori volivcev, na katerih bodo razpravljali o združitvah. Dokončno odločitev o tem pa bo sprejela Ljudska skupščina LRS, ki je po zakonu pristojna za to.

M. MIKELN

V ČAKALNICI V ZDRAVSTVENEM DOMU

borniki o vprašanjih zdravstva govorili tudi zdravniki, predstavniki zdravstvenih organizacij in ustanov in drugi.

O zdravnikih in prostorih

V skrajšanem poročilu, v katerem je predsednik Sveta za zdravstvo OLO Lovro Cerar seznanil odbornike z nekaterimi značilnost-

bozdravstvene službe še huje občutili kot prej. Tudi zdravnikov je znatno več. Povprečno pride en zdravnik splošne prakse na 3.588 prebivalcev. Po občinah je seveda stanje dokaj različno. Najbolje je v Trzinu, kjer ima en zdravnik splošne prakse le 2.722 prebivalcev, največ, in sicer 6.000 prebivalcev na enega zdravnika, pa je v občini Gorenja vas. Seveda, če upoštevamo, da nezavarovani manj hodijo k zdravniku, je ta razlika delno

lekarn. Bo potem zmogljivost zadostna? Iluzorno bi bilo tako upanje! Potrebe bodo tudi v prihodnje rastle. Zlasti še, ker je predvideno, da se tudi kmečko prebivalstvo zajame v sklop socialnega zavarovanja.

Tak napredek zdravstvene službe je seveda že pokazal svoje uspehe. Vedno manj je nalezljivih bolezni. Letos niti otroške paralize malone ni bilo. Hkrati je vedno manjša umrljivost otrok in mladih

GENERALNA SKUPŠČINA ZDRUŽENIH NARODOV SE BO 31. OKTOBRA SPET SEŠTALA NAJPOMEMBNEJŠA RAZPRAVA BO TOKRAT VPRAŠANJE RAZOROŽITVE.

TE DNI PO SVETU

Tajvansko obrambno ministrstvo je objavilo, da so kitajske obalne baterije v ponedeljek popoldne ob 4. uri (po krajevem času) prekinile premirje in spet začele obstreljevati Kemoj. Pozneje so objavili, da so tajvanske baterije odgovorile na napad.

Jugoslovanski poslanik v Libiji Ilija Topalovski je v ponedeljek izročil libijskemu kralju Idrisu svoja pooblastilna pisma.

Blizu Tunisa so predstavnikom Mednarodnega Rdečega križa izročili prvo skupino štirih francoskih ujetnikov v Alžiriji. Hkrati so pri Udži blizu alžirsko-maroške meje vrnili še 13 francoskih ujetnikov. Predsednik alžirske vlade Ferhat Abas je nedavno napovedal, da bo alžirska vojska izpustila okrog 100 francoskih ujetnikov.

V ponedeljek sta bila ubita dva turška policista, ki sta stražila rudnik bakra pri Kinusi v zahodnem delu Ciora. Pripadniki EOKA so zažgali tudi neko gozdarsko postajo pri Kioniji v centralnem delu otoka.

Pred varšavskim vojaškim sodiščem se je v ponedeljek začela obravnava proti enemu največjih vojnih zločincev, bivšemu Hitlerjevemu okrožnemu vodji Erichu Kochu. Koch je med drugim obtožen, da je zakrivil smrt 2.000 Poljakov in 4 milijonov sovjetskih državljanov.

Pri nesreči sovjetskega letala TU-104, ki je letelo iz Pekinga v Moskvo, je bilo ubitih 63 potnikov in 11 letalcev. V letalu je bila razen nekaterih tujih strokovnjakov, ki so se vračali domov, tudi kitajska kulturna delegacija, ki je potovala v Afganistan iz ZAR.

Pučeni krogi pravijo, da novi zakon o šolstvu na Koroškem ne bo dočel, naj bi na južnem Koroškem ostale dvojezične državne osnovne šole s poukom v nemščini in slovenščini, kakor so bile ustanovljene z uredbo o šolstvu oktobra 1945. Dvojezični pouk zdaj že ukinjajo na podlagi odloka koroškega deželne glavarja, ki je pooblastil okrajne šolske organe, da na podlagi pismenih izjav staršev odpravijo otroke od obveznega pouka v obeh jezikih.

Komisija za atomsko energijo ZDA je objavila, da je na arktičnem področju v SZ ekspodirala nadaljnja »relativno močna« jedska bomba. Po 30. septembru je to enajsti poskus v Sovjetski zvezi.

Pekinski radio poroča, da je bila v Pekingu od 8. do 19. oktobra konferenca najvišjih oficirjev kitajske vojske in ljudske milice. Odločili so se za nadaljnje ustanavljanje čim večjega števila novih miličniških enot in tudi za oborožitev civilnega prebivalstva po državnih ustanovah, tovarnah in šolah.

Spanija je zahtevala od ZDA pomoč za modernizacijo svoje vojske. To zahtevo je zunanjemu ministrstvu postavil španski obrambni minister general Baroso, ki je prejšnji teden obiskal Washington. Na podlagi sporazuma so ZDA doslej dobavljale Španiji tanke, lahko orožje in letala.

Saharska petrolejska družba je raziskovala v zahodni evropski puščavi. Ondod ni odkrila nikakih ležišč nafte. Nafto so iskali štiri leta in pol ter porabili za to 35 milijonov dolarjev.

Francosko vojaško poveljstvo je v sredo objavilo, da se že več dni bijejo srčiti boji na področju Velikih Kabilov na vzhodu in na odseku južno od Orana v zahodnem delu Alžirije. Po prvih podatkih poveljstva so imeli uporniki samo včeraj nad 120 mrtvih in ranjenih. O francoskih izgubah poveljstvo kakor običajno ne poroča.

IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« / UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR / DIREKTOR IN GLAVNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / ODGOVORNI UREDNIK MILOŠ MIKELN / TELEFON UREDNIŠTVA ST. 397 — UPRAVE ST. 475 — TEKOCI RACUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 607-70-1-135 / IZHAJA OB PONI DELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA NAROČNINA 50 DINARJEV

LJUDJE IN DOGODKI

Ameriške volilne zdrahe

Še 11 dni loči ZDA od delnih parlamentarnih volitev. Ameriški volivci bodo 4. novembra izbrali nove člane predstavniškega doma skupaj 436 po številu, tretjino članov senata in 34 guvernerjev zveznih držav. Volilne priprave se razvijajo približno tri mesece, toda verjetno bi republikanski krogi kaj radi podaljšali rok do volitev, kajti javno mnenje prerokuje njihov poraz.

Po čem sklepajo, da se bo večje število volilnih listkov nabralo na strani demokratske stranke? Predvsem ameriški volivci ostro obsojajo toge ameriške odnose z drugimi državami. Ob nedavni ameriški intervenciji v Libanonu, zlasti pa zdaj ob zapleteni formoski aferi, se vodilni ameriški dnevniki niso obotavljali odločno kritizirati ameriška trdovratna stališča in vmešavanje v razmere drugih držav in nalogati odgovornosti za ponovno vzburkanje hladne vojne sedanji politiki ZDA. Vladni krogi, posebej pa predsednik Eisenhower, so hoteli morda za malenkost kreniti v stran od teh obrabljjenih kolesnic, toda pomanjkanje odločnosti jih ni privedlo kamor. Samo formoski primer jasno pove, kje se gibljejo poskusi, da bi se o pravem času zavrl voz, da ne bi strmoglavili v prepad.

Prva kitajska ponudba za premirje v formoski ožini je sprožila izjave o ameriški pripravljenosti za proučevanje novih možnosti za mirno reševanje spora, toda ob podaljšanju premirja s kitajske strani, ko je bilo povsem očitno, kdo ima napraviti naslednji korak, ameri-

ški vladni krogi niso napravili ničesar.

Kakor v zunanjih odnosih, tako se republikanci tudi v notranjih razmerah n'kako ne morejo pohvaliti. Zloglasna afera Adamsa Shermana, Eisenhowerovega pomočnika za upravne zadeve, je razkrila korupcijo v Beli hiši, obsežna recesija je lani konec leta in v letošnjih prvih mesecih močno povečala brezposelnost in vrsto drugih gospodarskih težav, rasistični izgredi v južnih državah ter gangsterstvo v sindikalnih zvezah so raznesli žalostno slavo Amerike po svetu. K temu se je pridružil še »smolac« z umetnimi sateliti in ni čudno, če je vse to pri volivcu vzbudilo po-

misleke in zdaj pred volitvami gotovo tehta, kam bo dal svoj glas.

Američani imajo tradicional-

no navado, da vse izražajo v številkah. Njihov znameniti Gallupov institut za raziskovanje javnega mnenja je tudi predvolilno razpoloženje v ZDA prenesel v številke. Toda te niso nič kaj spodbudne za republikance, kajti omenjeni institut je objavil, da je danes 56 % ameriških volivcev za demokrate. In še drugi volilni barometer je pokazal isto diagnozo. V državi Maine vedno volijo dva meseca prej kakor v ostalih federalnih enotah. Volitve v Maini so 8. septembra prinesle zmago demokratom, tako za kandidata za senat kakor tudi za guvernerja. Če uoštejemo dejstvo, da tu že 47 let ni bil izvoljen demokrat, je sedanji volilni rezultat upravičeno prestrašil republikance. Pravijo, da so podvojili sredstva, ki so jih prvotno namenjavali vložiti v volilno promaganje in da so celo predsednik Eisenhoweru naložili mnogo večji program, kakor pa ga je sprva predvideval. Sedanji načrt mu je določil, naj orenotuje 26 držav, kar je vsekakor več kakor nanoravno za človeka z rahlim zdravjem.

Za mir in pomiritev so ameriški volivci izredno občutljivi, zato bi vsaj del njih resnično m'roljubni podvigi zlahka spet obrnili na republikansko stran. Vkljub vsemu pa ta vraščanja ne bodo odločala o volilnih rezultatih na novembrskih volitvah. Zadnjo besedo bodo prč s svojimi neomajenimi sredstvi imeli krogi, ki že toliko časa veštrijo in oblaščijo na ameriških političnih hobzorih — to so eksponenti velikega kapitala in zastopniki monopolov in kartelov. JELO TURK

kratko, vendar zanimivo

USPELO STROKOVNO PREDAVANJE NA JESENICAH

V sredo zvečer je predaval v zgornji dvorani Kazine na Jesenicah dr. ing. Marinek iz Ljubljane. Zanimiva tema predavanja o problemih jekel za nosilne konstrukcije je privabila blizu sto strokovnjakov jeseniške železarne. Predavanje, ki je bilo strokovno-vzgojnega pomena za bodoči kader, so omogočili tudi dijakom tehnične srednje šole in mojstrske šole, kar je posebno pozdraviti. Dr. ing. Marinkovo predavanje, ki je bilo ilustrirano s številnimi diapozitivi, je organiziralo Društvo inženirjev in tehnikov na Jesenicah. U.

MLADINA V BESNICI SE ZANIMA ZA PROSVETNO DELO

Osnovna organizacija LMS v Besnici je zelo delavna, čeprav za to nima najboljših pogojev. Skupno z aktivom mladih za-

družnikov so pripravili nekaj izletov in poučnih ekskurzij. Mladina pa si želi tudi športnega in kulturnega izživljanja. Nimajo pa športnega objekta in tudi športne organizacije v bivši besniški občini ni. Mladinska organizacija si zdaj prizadeva zgraditi športno igrišče, s čimer bi postavili temelje za ustanovitev športne organizacije. Na tem igrišču pa bo našla mesto tudi šolska mladina, ki je sedaj brez telovadnice in telovadnega igrišča.

Med besniško mladino je zanimanje tudi za prosvetno delo. Na zadnjem skupnem sestanku mladinske organizacije in KUD »Jože Papler« so se pogovorili o sodelovanju. Letos so začeli z dramatskim tečajem za mladince, ki ga imajo dvakrat tedensko. Obiskuje ga 17 mladincev,

vodi pa ga režiser KUD Besnica Ivan Eržen. Po končanem tečaju bodo mladinci v dvorani gasilskega doma v Besnici uprizorili igrilo. V dvorani je prostora za 120 ljudi. Z delom na tem področju hoče mladinska organizacija odvrniti mladino od pijančevanja in nezdravega razvedrila. -an

ODLOŽENA CESTNA DELA
Delo pri asfaltiranju ceste Kamnik—Stahovica je bilo po dveh obdelavah z bitumensko maso prekinjeno zaradi pomanjkanja bitumenske smole. Cesto bodo dokončali spomladi.

KANALIZACIJA V KAMNIKU
V Kamniku so zdaj v teku dela s polaganjem betonskih cevi v dolnjem koncu mesta. Na Perovski cesti polajajo v jarke betonske cevi s premerom 1 m. Ker cesto po končanih delih sproti zasipavajo, upajo, da bo v enem mesecu odprta za promet. Cevi so položili že od tovarne Titan do začetka Titanovih stanovanjskih hiš.

ZBOR REZERVNIH OFICIRJEV V KAMNIKU

Rezervni oficirji kamniške občine so na nedeljskem obnem zboru pregledali delo v preteklem letu, ki je bilo zelo uspešno. Ni jim pa uspelo vzpostaviti tesnejših stikov z rezervnimi podoficirji. V obsežnem programu, ki so ga setavili za novo leto, imajo tudi to v načrtu. Upajo, da jim bo uspelo.

ŠOFERSKI TEČAJ V BOHINJSKI SREDNJI VASI

Avto-moto društvo Bohinj je letos priredilo že drugi tečaj za voznike motornih vozil. Tokrat se je prijavilo 32 amaterjev in to predvsem iz Zgornje Bohinjske doline. Tečaj je v Bohinjski Srednji vasi. Slušatelji predavanja zelo redno obiskujejo. Tečaj bo predvidoma zaključen v začetku meseca decembra, ko bodo gojenci delali izpite. J.

LOVSKA ZGODBA IZ KAMNIKA

Preteklo nedeljo so kamniški lovci na lovu v Tesnicah zasledili krdelo divjih prašičev. Dva sta padla pod dobro merjenimi strel. Eden od lovcev je sedel poleg ustreljenega čukanarja, da počaka nov nalet divjačine na stojišča. Takrat pa se je »ustreljen« divji prašič »prebudil« in jo ucvrl po bregu navzdol. Presenečeni lovec ni več utegnil ustreliti za urnim beguncem, ki pa je bil težko ranjen in je kasneje poginil. Čez dva dni so ga našli precej daleč od Tesnic. Z.

naša kronika

USTANOVLJENA JE VODNA SKUPNOST GORENJSKE

V ponedeljek dopoldne je bil v Kranju ustanovni občni zbor Vodne skupnosti Gorenjske. Ustanovitev je pripravljala odbor, ki ga je vodil Sveto Kobal.

Vodna skupnost Gorenjske bo imela okrog 330 članov. Za letos so predvideli 197 milijonov dinarjev dohodkov, pretežni del za potrebe v prihodnjem letu.

Na obnem zboru so določili ključ za določanje višine članskih prispevkov ter razdelitev bremen in koristi skupnosti. Sprejeli so predračun dohodkov in izdatkov ter izvolili upravni in nadzorni odbor. -k

55 MILIJONOV PROMETA V I. POLLETJU

V zbornici ObLO Jesenice je bil v nedeljo dopoldne polletni občni zbor Kmetijske zadruge. Zbora se je udeležilo okrog 100 zadržnikov ter predstavnik ObLO SZDL. Razen poročila o finančnem stanju zadruge — promet je znašal skoraj 55 milijonov dinarjev, doseženi čist dohodek pa 1.554.000 dinarjev — ni na zboru nihče poročal o delu KZ. Predsednik Ludvik Noč je prečital nekaj predlogov in sklepov, ki naj bi jih sprejel občni zbor. Temu primerna je bila tudi razprava. Prvi diskutant je načel problem planin in pašništva. Ugotovil je, da so nekatere planine, zlasti Kočna pod Golico, zelo zanemarjene. Upravni odbor je sicer namenil za to planino 2 milijona dinarjev, ki pa sta do danes ostala neizkoriščena. Vaški pašni odbori so bili premalo delovni. Razprava je nadalje pokazala, da je med zadržniki še vrsta nerazčiščenih vprašanj, zlasti glede perspektivnega razvoja gorenjskega kmetijstva. To hkrati dokazuje, da je upravni odbor zadruge prepustil ta vprašanja slučajnemu razvoju. Zato ni čudno, da so v razpravi prihajali do izraza konzervativni avtorji. Le dobra polovica udeležencev je glasovala za povečanje jeleza od 500 na 1000 dinarjev, čeprav imajo tak delež že skoraj vse zadruge na Gorenjskem. Sprejeli so tudi nova zadržna pravila. Zadruga bo odkupila tudi stavbo, v kateri sedaj gostuje. Govorili so tudi o pripravi na volitve zadržnega sveta in predlagali kandidate. -k

TRŽNI RED V KRANJU

ObLO v Kranju je pred dnevi sprejel poseben odlok o tržnem redu. V osnovi ta dokument ne spreminja sedanjega stanja. Vendar odlok jasneje razmejuje, kaj, kdo in kdaj sme ali ne sme prodajati. Zato so z odlokom točneje označene oblike prekrškov, proti katerim bo tržna inspekcija zakonito nastopala. Hkrati hoče ta odlok doseči, da se razmere na trgu zboljšajo s sanitarnega, kulturnega in drugih vidikov.

Z OBČNEGA ZBORA KZ PODNART

V nedeljo, 19. oktobra je bil v Podnartu občni zbor Kmetijske zadruge Podnart. Občnega zbora so se udeležili tudi člani KZ Ljubno in Srednja Dobrava. Iz poročil je bilo razvidno, da je imela KZ, ki ima 93 članov s plačanimi deleži, v prvem polletju 28.595.000 din prometa, 15 % več kakor v preteklem letu v istem času. Družbeni dohodek v I. polletju je bil 1.126.000 din. Odkup je bil napram lanskemu letu dosežen v prvem polletju že preko 80 %. Koloradski hrošč, kljub razširitvi, škode ni napravil, ker so posestniki in zadruga pokropili 22 ha ali 98 % krompirišč. Na področju KZ je bilo posajeno v kooperaciji 3,7 ha semenskega krompirja. Na 2,5 ha je bila v kooperaciji posajena v letošnji jeseni italijanska pšenica. Zadruga je preskrbela pridelovalcem prvovrstno seme in gojila, setev in trošenje gojil je bilo pod strokovnim vodstvom.

V razpravi so zadržniki predvsem kritizirali prepoved naravnega osemenjevanja krav. Zahtevali so, naj ostane na teritoriju KZ Podnart še en bik za navadno osemenjevanje, umetno osemenjevanje pa naj bo po vaseh, da jim ne bo treba voziti krav predaleč. Na koncu so zadržniki vseh treh zadrž sklenili, da se združijo v eno zadrugo s sedežem v Podnartu. Določili so 42 kandidatov za zadržni svet, od katerih jih bodo 9. novembra izvolili 35. C. R.

obrazi in pojavi

Neurejene misli po Tednu otroka

VZGOJA Z DRUGE PLATI

Otroci se trpajo na vlak. Niti ustavil se še ni dobro in prav noben potnik še ni mogel izstopiti, pa so vrata železnicekega voza tako na tesno obkrožena, da si dve ženski in en moški le s težavo utirajo pot skozi gnečo mladega sveta. Pri tem seveda krepko zabavljajo na »nevzgojeno mladino«, na to »mularijo«, ki človeku niti ne privoščijo, da bi izstopil, kakor se spodobi. Zunaj tesnega kroga vpije na otroke sprevodnik in jim grozi s kaznimi. Otroci pa kakor da nič ne slišijo — brupno se s komolci prerivajo v voz in tam blatajajo za praznimi sedeli.

Peljejo se samo 12 km daleč. Že cel kilometer pred postajo so vsi nagnjeni pred vrati, menda zato, da bi lahko hitro izstopili. Toda joj — vlak še ne stoji, ko na vseh stopnicah že vse celi roji — ne otrok, popolnoma odraslih ljudi! In taka gneča je pred vrati, da se drobni fantki in deklice kar izgubijo sredi množicnih komolcev in sivih dežnih plaščev. Spet jih preslišujejo: »Prekleta mularija, še vuesti se človek ne more zaradi vasi! Ali pa: »Kar počakajte, saj imate časa na prodaj!«

Nevzgojena mladina? Zakaj le, ko pa ne delajo nič drugega kakor tisto, kar počnejo tudi njihove matere in očetje?

brskal po listju. Precej neusmiljeno sem ga nadrl, pa se mi je pob postavil po robu.

»Sosedovi Francki pa je mama še sama ukazala, naj skoči pod oreh in pogleda, če jih je kaj na tleh!«

Prav nič ne dvomim, da želi tudi ta mati vzgojiti poštenega človeka za našo socialistično družbo. Samo...

Da bi bil prepričljivejši je dečko svoje izraze podkrepil s sočnimi kletvicami,

vzetimi iz italijanskega, srbskega in nemškega besednjaka. Resnično, kar mogočno je že preklinjal. Od kod fantu to blesteče »znanje«?

Cez teden dni sem slišal govoriti njegovo mater. In prav nič več se nisem

čudil, od kod jemlje svoje umazane besede in zakaj ga ni prav nič sram, ko jih vpije na ves glas.

Počasi bomo morali postati pozorni tudi na tako »vzgojno« delo. S.

Gospodarjenje v občini Škofja Loka v prvem polletju 1958

S seje ObLO Jesenice

PRODUKTIVNOST RASTE PREPOČASI

Produktivnost dela narašča

Plan zaposlitve nove delovne sile prekoračen za 2,9% - Produktivnost dela se je dvignila le za 1,8%, občinski perspektivni plan pa predvideva letni dvig za 7,8% - Podjetja nimajo izdelanih elaboratov za svoj perspektivni razvoj

vrednostni obseg proizvodnje presežen za 1,8% - Gradbeništvo 18,3% pod planom - Osebnih dohodki narasli za 3,2% - V Železarni za preko 500 delovnih dni zamud

Iz poročila Sveta za družbeni plan in finance, ki je bilo prečitano na skupni seji obeh zborov ObLO, povzemamo, da se je obseg proizvodnje industrijskih podjetij v primerjavi s prvim polletjem 1957 povečal za 9,5 odstotka. Najbolj se je obseg industrijske proizvodnje povečal v lesno-industrijskem obratu »Gradis«: za 44,5 odstotka. Realizacijo so industrijska podjetja, v primerjavi z istim obdobjem lani, povečala za 9,1 odstotka. Plan proizvodnje za prvo polletje 1958 je bil dosežen s 100,5 odstotka, plan realizacije pa s 97 odstokov. Pod planom realizacije sta posebno tovarni »Šešir« in »Odeja« (zaradi sezonske prodaje izdelkov v drugem polletju).

Za povečani obseg proizvodnje je značilno, da je le v majhni meri posledica povečane produktivnosti, pač pa je v glavnem rezultat povečanega števila zaposlenih. Že v prvem polletju so podjetja prekoračila letni plan zaposlitve nove delovne sile za 2,9 odstotka. Produktivnost pa se je dvignila le za 1,8 odstotka, kar kaže, da je produktivnost naraščala veliko počasneje, kakor je predvideno z občinskim perspektivnim planom. Ta namreč predvideva povprečni porast produktivnosti za 7,8 odstotka letno.

Negativen za proizvodnjo je visoki odstotek bolovanj. Ta so se v nekaterih podjetjih povečala celo za 100 odstotkov (najbolj v tistih podjetjih, ki pretežno zaposlujejo žensko delovno silo).

Podjetje »Transturist« je obseg prometnih storitev povečalo v primerjavi s prvim polletjem 1957 za 34,2%. Podjetje je odprlo tri nove proge in nabavilo 4 nove avtomobile. Če bi imelo na razpolago stanovanja, bi lahko rešilo tudi problem pomanjkanja šoferjev.

Gradbena dejavnost je bila v tem letu zelo živahna. Gradbeno podjetje »Tehnik« je povečalo svoje storitve za 58,4%. Povečane gradbene storitve pa so prav tako kakor v industriji rezultat večjega števila zaposlenih, ne pa povečane storitve.

Posebno velik porast realizacije kaže obrtništvo družbenega sektorja. V primerjavi s prvim polletjem lanskega leta se je realizacija

dvignila za 41,3%. Predvsem se je povečal promet mesarskih podjetij in podjetja »Kroj«, ki se je s konfekcijsko izdelavo oblek lepo uveljavilo na tržišču.

V razpravi so odborniki ugotavljali, da bi bila produktivnost večja, če bi podjetja bolj skrbela za boljšo organizacijo dela in za večjo strokovno usposobljenost delovne sile. Svet za gospodarstvo ObLO bi moral stalno spremljati gospodarjenje vsakega podjetja, za kar pa bi moral imeti na razpolago tekoče analize. Mnenja so tudi bili, da bi morali določiti stalne pokazatelje, po katerih bi ugotavljali rentabilnost, ekonomičnost in proizvodnost podjetij, ker si posamezne analize medsebojno nasprotujejo. Poudarili so, da morajo gospodarske organizacije v sodelovanju s Svetom za delo in Svetom za zdravstvo ObLO proučiti vzroke nenehnega naraščanja izpadov učinkovitih ur zaradi bolezni in poškodb. Treba je odločno ukrepati za izboljšanje preventivne službe, zaščitnih sredstev itd. Svet za zdravstvo naj bi tudi proučil predlog, da bi imela obratne ambulante v svojih prostorih bolniške postelje, kjer bi se zdravili bolniki, posebno taki s krajšimi bolezenskimi dopusti.

Velika pomanjkljivost za gospodarjenje gospodarskih organizacij je, da nimajo izdelanih elaboratov za svoj perspektivni razvoj. Zato morajo gospodarske organizacije

poskrbeti za uresničitev te izredno pomembne naloge. Težave pa so v tem, ker številna podjetja nimajo potrebnega strokovnega kadra.

Podjetja bi morala več svojih sredstev usmeriti v reševanje težke stanovanjske stiske, v urejanje komunalnih naprav in za povečanje šolskih kapacitet. Zato so sklenili, da bo Zbor proizvajalcev na posebni seji razpravljal o tem vprašanju.

Razpravljali so tudi o stanju trgovine, gostinstva in turizma. Velika ovira za sodoben razvoj trgovine so neprimerni poslovni prostori, še večji problem pa so skladišča. Prav tako trgovine nimajo hladilnih naprav. Zaradi tega se je v letu 1957 pokvarilo blaga za 1.500.000 dinarjev, kar prav gotovo ni malo. Cene prehranbenih artiklov so precej stabilne, medtem ko so cene manufakturnemu blagu celo padle od 7 do 12%. Izbira blaga je premajhna, kar odvrača kupce od domačih trgovin. Previsoke pa so cene mesu, saj so celo višje kot na Jesenicah ali v Ljubljani. Ljudski odbor je tudi poblašil svet za blagovni promet, da podvzame potrebne ukrepe zaradi preprečevanja porasta cen v zvezi z zadnjimi ukrepi Zveznega izvršnega sveta.

Kljub zelo dobri turistični sezoni v ostalih krajih na Gorenjskem Škofja Loka ni napredovala, pa čeprav ima vse pogoje za razvoj turizma. Ljudski odbor je ugotovil, da je uspeh izostal predvsem zato, ker ni bilo organa, ki bi se načrtno ukvarjal z organizacijo turizma. Zato je sklenil imenovati poseben organ, ki bo spomokojo ObLO poskrbel, da bi tudi v tej smeri dosegli napredek.

M. C.

S seje zbora proizvajalcev ObLO Kranj

Fluktuacija - resen problem

ŠTEVILO ZAPOSLENIH SE MORA VSKLADITI S PLANIRANIMI KVOTAMI — FLUKTUACIJO DELOVNE SILE JE TREBA OMEJITI NA NAJNIZJE MOŽNO ŠTEVILO — NAJVEČ ENA PLAČA NAD TARIFNIMI POSTAVKAMI

Na ponedeljkovi seji Zbora proizvajalcev ObLO Kranj, kamor so bili povabljeni tudi predstavniki vseh gospodarskih organizacij, so razpravljali o nekaterih važnih ukrepih, ki naj bi pripomogli k izboljšanju gospodarjenja v gospodarskih organizacijah. Sprejeli so sklepe, ki jih je sestavila posebna komisija Zbora proizvajalcev za proučitev problemov poslovanja v gospodarstvu.

V naslednjem razdobju morajo gospodarske organizacije vložiti vse napore, da dosežejo planirani obseg proizvodnje po količini in po vrednosti. V kemični in lesni industriji ter projektiranju mora Svet za industrijo ugotoviti vzroke za nizko izpolnitev družbenega plana. Gospodarske organizacije morajo omejiti oziroma odpraviti neproduktivni delovni čas, ki ni zakonito določen. Zlasti je potrebno odpraviti vse vrste neplačanih izostankov, s higiensko-tehničnimi in varnostnimi ukrepi pri delu pa je potrebno znižati izostanke zaradi nezmožnosti za delo, kajti visok odstotek neproduktivnega dela znižuje družbeno produktivnost.

Zelo živahna je bila razprava o omejevanju naraščanja delovne sile. Analize kažejo, da proizvodnja v podjetjih, kjer delovne sile manjka, raste, ljudje si prizadevajo in iščejo nove notranje rezerve, ki še zdaleka niso vse izkoriščene. Proizvodnost se ne bo povečala z novim zaposlovanjem delovne sile. Posebno pereč problem je fluktuacija, ki jo je treba ostro omejiti. Delavci, ki se stalno selijo iz podjetja v podjetje, nimajo pravega odnosa do delovnega kolektiva in v takem podjetju tudi ne more

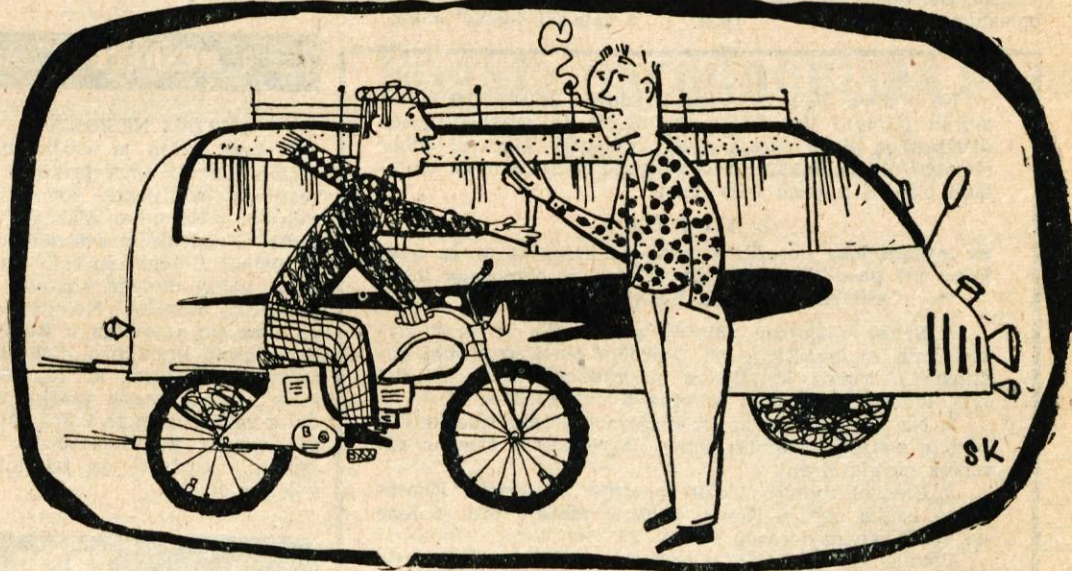
biti delavskega samoupravljanja v pravem pomenu besede. Zbor proizvajalcev je sprejel sklep, da morajo gospodarske organizacije število zaposlenih vskladiti s planiranimi kvotami. Presežno število zaposlenih delavcev naj se reši z redno fluktuacijo, oziroma jih je treba dati na razpolago posredovalnici za delo. Nekvalificirani delavci ne smemo zaposlovati, razen če ne gre za prvo zaposlitev. Delavci, ki samovoljno zapuščajo podjetja, naj se usmerijo v tiste

gospodarske panoge, kjer delovne sile primanjkuje.

Precej so govorili o izplačevanju osebnih dohodkov nad tarifnimi postavkami. Sprejet je bil sklep, da gospodarske organizacije lahko do konca poslovnega leta izplačujejo osebni dohodek nad tarifnimi postavkami največ v višini enome-sečnih osebnih prejemkov po tarifnem pravilniku, če jim to dovoljuje doseženi čisti dohodek in če taka izplačila ne bremenijo sredstev skladov gospodarskih organizacij. Vse gospodarske organizacije, ki nameravajo izplačati več osebnih dohodkov nad tarifnimi postavkami, morajo predložiti Zboru proizvajalcev posebno obrazilo. Svet za delo je pooblaščen, da bo na osnovi teh podatkov za vsako podjetje posebej določil višino izplačila nad tarifnimi postavkami.

Govorili so še o povečanju obsega dela po učinku, o produktivnosti, ki se le neznatno povečuje, v nekaterih strokah pa celo pada, o oprostitvi nekaterih trgovskih podjetij plačila obveznosti do skladov zaradi prekomernega izplačevanja osebnih dohodkov v preteklem letu in drugem.

3-ler

»Z Mopedom sem v tovarni kot bi mignil!«
»Jaz pa raje z avtobusom, ki ga plača podjetje...«

3-ler

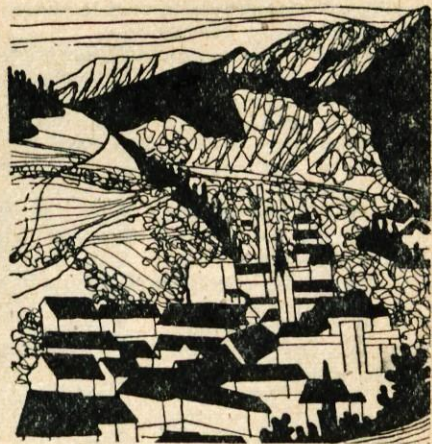
NA DNEVNEM REDU V KOMUNAH ZDRAVSTVO

Na svoji zadnji seji so odborniki Občinskega ljudskega odbora Tržič obširno razpravljali o nadpovprečnem izpadu delovnih dni zaradi bolezni delavcev tržiških podjetij. O tem, dokaj perečem vprašanju smo se razgovarjali s predsednikom Sveta za zdravstvo pri ObLO Tržič, Zdenkom Lavičkom.

»V zadnjem času so pogoji zdravstvene službe v Tržiču precej boljši kot so bili nekaj. Na območju tržiške občine imamo štiri zdravnike (včasih je bil le eden) in precej novih zdravstvenih uslužbenecov. Imamo dispanzer za žene in otroke, zobno in splošno ambulanto, razne posvetovalnice in obratno ambulanto v Bombažni predelnici. Kljub temu pa je vedno več bolnikov in nadpovprečno visok odstotek izpadov delovnih dni je vse bolj pereč problem. Kaj je temu vzrok

ne bi mogel na kratko reči, vsekakor pa jih je precej. V najkrajšem času bo moral Svet za zdravstvo podrobno analizirati te vzroke in podvzeti ustrezne sklepe. Za uspešno analizo pa bi bila vsekakor potrebna strokovna komisija, ker sicer ne bo moč dobiti pravih zaključkov. Pri tem zaskrbljuje predvsem dejstvo, da je bolniških izostankov z dela največ v poletnih mesecih: juniju, juliju in avgustu; to je v času, ko je delo na polju. Morda bi bilo tudi v Tržiču koristno ustanoviti stacionarni bolniški oddelek kot so ga na Jesenicah. Takšen oddelek bi bil predvsem koristen za bolnike brez svojcev, ker bi imeli preskrbljeno oskrbo in pa za »namišljene bolnike«, ki bi se jim ne izplačalo brez pravega vzroka leči v posteljo.

Več kot doslej, pa bomo morali

storiti glede preventivne zdravstvene zaštite. Člani delovnih kolektivov sicer imajo redne sistematične preglede, vendar vse kaže, da ti ne zadostujejo. Prav gotovo bo lažje reševati zdravstveno vprašanje v Tržiču, ko bomo imeli zdravstveni dom, ki ga predvideva perspektivni plan. Trenutno imamo z novogradnjo še vrsto težav, ki jih bomo morali premostiti. Sedanja zdravstvena služba je v neprimernih prostorih in v večini primerov dokaj provizorična.

FaBo

Zapisnik na rob

ALI JE LMS V PODNARTU RES NEDELAVALNA?

V zadnji številki »Glasa Gorenjske« je neki Z. P. zapisal trditev, da je organizacija LMS v Podnartu »zelo nedelavna«, zlasti pa v zadnjem letu. Dopisnik o delanskem stanju ni dobro informiran in smo prisiljeni zato odgovoriti, da ta nedelavnost le ni taka, kakor jo hoče prikazati Z. P. Mladina, organizirana v LMS našega kraja, se je namreč prav v zadnjem letu posebno dobro izkazala s sodelovanjem v šahovski sekciji »Svobode«, kjer je pri tekmovalnih v okrajnem merilu do-

segla tudi prav zaviljive uspehe. Prav tako se je lepo število odzvalo vabilu »Svobode« za sodelovanje pri dramski sekciji, zlasti pa še pri »Scapinovih zvijačah« in Veselem večeru, s katerima je društvo tudi gostovalo na več odrih po Gorenjskem. Mladina, vključena v LMS, tudi pridno sega po knjigah Svobodine knjižnice.

Naši mladinci in mladinke torej le niso tako budo nedelavni, kakor piše Z. P. in ga moramo zato popraviti. Res je pa, da je prav v zadnjem času zajelo v naših krajih društveno delo nasploh mirno, ki ga bo treba odpraviti in svetuje zato tudi Z. P. utemeljeno, da se zdravimo čimprej vse društvene organizacije z LMS vred in si za bodoče delo postavljamo smernice in program ter vključijo v delo še več članstva, kot ga je uspelo vključiti doslej.

-jf

gorenjski obveščevalec

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA
SLUŽBA

Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov, telefon 01.

MALI OGLASI

Privatnikom ne objavljamo oglasov pred vplačilom. Cena malih oglasov je: prekleto 20, izgubljen 10, ostalo 12 din od besede, naročniki imajo 20 odstotkov popusta.

Telefonska številka naročniškega oddelka je 475, uredništva 397.

Prodajam novo vseljivo stanovanjsko hišo z vrtom v bližini Radovljice za 3.300.000 din. Šifra »Prepis plača prodajalec«.

Prodajam suhe butare. Pekarna Wilfan, Tržič.

Od Čirč do Trboja sem izgubila žensko zapeljivo. Prosim najditelja naj jo proti nagradi vrne v oglasni oddelček.

Prodajam 1.000 kg krompirja za prašiče. Strahinč 63, Naklo. 1827

Prodajam nekaj tesnega lesa primernega za drvarnico. Naslov v oglasnem oddelku.

Profesor išče opremljeno sobo za takoj. Najemnine plača po dogovoru. Ponudbe oddati v oglasni oddelček pod »Profesor«.

Administratorko, mlajšo moč s primerno šolsko izobrazbo sprejemamo takoj. Ponudbe poslati na: Gospodarsko poslovno zvezo, Kranj.

Prodajam pogrezljiv šivalni stroj »Griclan«, radio »Telefunken« in stensko uro ali zamenjam za sliovko. Poizve se v mlekarni pri mostu.

Prodajam poceni »Piaff« levoročni šivalni stroj. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam levi vzdiljiv štedilnik. Vimpolšek Anica, Cesta Kokrškega oddreda 2 (pri Vodovodnem stolpu).

Iščem dobroščno ženo gospodinjico, ki bi vzela v varstvo — oskrbo mojega sinčka novorojenčka. Plačam dobro. Naslov v oglasnem oddelku.

Podpisani Fric Kapus, Lesce, preklicujem svojo bivšo ženo Cilko in sporočam, da nisem plačnik nobenih njenih dolgov. Kapus Fric.

Prodajam droben krompir in 200 kosov emona opeke. Likozar Pavel, Visoko, Šenčur. 1836

Poceni prodajam globok otroški voziček in košarico. Naslov v oglasnem oddelku.

Nižješolce poučujem nemščino, francoščino in angleščino. Trojarjeva 14, Kalvarija. 1838

Preklicujem veljavnost hranilne knjižice št. 147 izdane pri ZHP Kranj.

Prodajam ali zamenjam za drva 4-cestni radijski sprejemnik »Philips« v dobrem stanju, ter večje število otroških posteljic. Pevec Stane, Zupančičeva 10, Kranj. 1840

Prodajam gumi voz 15 in 16 col. Celar Rok, Jeperca, Medvode. 1841

Kontrolor vhodni in kvalitete v orodjarni, absolvent 3-letne strojne poslovodske šole menjam službo. Obvladam nemščino. Ponudbe oddati v oglasni oddelček pod »Krojaštvo«.

Izgubil sem aktovko z veterinarskim orodjem. Najditelja naprošam da jo vrne proti nagradi Keber Ivanu, Meja št. 7.

V nedeljo 26. oktobra obiščite gostilno »Slap Sum« v Zg. Besnici. Zabava, domače krvavice, vipavska vina.

Prodajam poceni »Piaff« levoročni šivalni stroj. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam levi vzdiljiv štedilnik. Vimpolšek Anica, Cesta Kokrškega oddreda 2 (pri Vodovodnem stolpu).

Iščem dobroščno ženo gospodinjico, ki bi vzela v varstvo — oskrbo mojega sinčka novorojenčka. Plačam dobro. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam poceni »Piaff« levoročni šivalni stroj. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam levi vzdiljiv štedilnik. Vimpolšek Anica, Cesta Kokrškega oddreda 2 (pri Vodovodnem stolpu).

Iščem dobroščno ženo gospodinjico, ki bi vzela v varstvo — oskrbo mojega sinčka novorojenčka. Plačam dobro. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam poceni »Piaff« levoročni šivalni stroj. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam levi vzdiljiv štedilnik. Vimpolšek Anica, Cesta Kokrškega oddreda 2 (pri Vodovodnem stolpu).

Iščem dobroščno ženo gospodinjico, ki bi vzela v varstvo — oskrbo mojega sinčka novorojenčka. Plačam dobro. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam poceni »Piaff« levoročni šivalni stroj. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam levi vzdiljiv štedilnik. Vimpolšek Anica, Cesta Kokrškega oddreda 2 (pri Vodovodnem stolpu).

Iščem dobroščno ženo gospodinjico, ki bi vzela v varstvo — oskrbo mojega sinčka novorojenčka. Plačam dobro. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam poceni »Piaff« levoročni šivalni stroj. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam levi vzdiljiv štedilnik. Vimpolšek Anica, Cesta Kokrškega oddreda 2 (pri Vodovodnem stolpu).

Iščem dobroščno ženo gospodinjico, ki bi vzela v varstvo — oskrbo mojega sinčka novorojenčka. Plačam dobro. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam poceni »Piaff« levoročni šivalni stroj. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam levi vzdiljiv štedilnik. Vimpolšek Anica, Cesta Kokrškega oddreda 2 (pri Vodovodnem stolpu).

Iščem dobroščno ženo gospodinjico, ki bi vzela v varstvo — oskrbo mojega sinčka novorojenčka. Plačam dobro. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam poceni »Piaff« levoročni šivalni stroj. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam levi vzdiljiv štedilnik. Vimpolšek Anica, Cesta Kokrškega oddreda 2 (pri Vodovodnem stolpu).

Iščem dobroščno ženo gospodinjico, ki bi vzela v varstvo — oskrbo mojega sinčka novorojenčka. Plačam dobro. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam poceni »Piaff« levoročni šivalni stroj. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam levi vzdiljiv štedilnik. Vimpolšek Anica, Cesta Kokrškega oddreda 2 (pri Vodovodnem stolpu).

Iščem dobroščno ženo gospodinjico, ki bi vzela v varstvo — oskrbo mojega sinčka novorojenčka. Plačam dobro. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam poceni »Piaff« levoročni šivalni stroj. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam levi vzdiljiv štedilnik. Vimpolšek Anica, Cesta Kokrškega oddreda 2 (pri Vodovodnem stolpu).

Iščem dobroščno ženo gospodinjico, ki bi vzela v varstvo — oskrbo mojega sinčka novorojenčka. Plačam dobro. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam poceni »Piaff« levoročni šivalni stroj. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam levi vzdiljiv štedilnik. Vimpolšek Anica, Cesta Kokrškega oddreda 2 (pri Vodovodnem stolpu).

Iščem dobroščno ženo gospodinjico, ki bi vzela v varstvo — oskrbo mojega sinčka novorojenčka. Plačam dobro. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam poceni »Piaff« levoročni šivalni stroj. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam levi vzdiljiv štedilnik. Vimpolšek Anica, Cesta Kokrškega oddreda 2 (pri Vodovodnem stolpu).

Iščem dobroščno ženo gospodinjico, ki bi vzela v varstvo — oskrbo mojega sinčka novorojenčka. Plačam dobro. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam poceni »Piaff« levoročni šivalni stroj. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam levi vzdiljiv štedilnik. Vimpolšek Anica, Cesta Kokrškega oddreda 2 (pri Vodovodnem stolpu).

Iščem dobroščno ženo gospodinjico, ki bi vzela v varstvo — oskrbo mojega sinčka novorojenčka. Plačam dobro. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam poceni »Piaff« levoročni šivalni stroj. Naslov v oglasnem oddelku.

Plača po uredbi. Stanovanje ni na razpolago.

Prijave naj pošljejo kandidati neposredno šolskemu odboru Vajenske šole za razne stroke v Kranju najkasneje do 7. novembra 1958. leta.

RAZPIS

Razpisna komisija pri upravnem odboru Reševalne postaje Radovljica, razpisuje mesto

RAČUNOVODJE

Pogoji: potrebna šolska izobrazba s prakso v knjigovodstvu. Rok prijave do 30. novembra 1958 na upravni odbor Reševalne postaje Radovljica.

OBJAVA

OBRTNA ZBORNIKA OKRAJA KRANJ

obvešča vse one obrtne pomočnike, ki nameravajo polagati izpit za obrtnega mojstra, da priredi sredi novembra dvodnevni seminar iz teoretičnega dela mojstrskega izpita. Prijave je poslati pismeno do 31. oktobra

DOPISNI TEČAJI:

Kakor vsako leto prireja Ljudska univerza tudi letos dopisne tečaje, ki imajo namen pomagati delovnim ljudem razširiti njihovo obzorje in jim nuditi dopolnilno pošolsko izobrazbo. S tem namenom prireja Ljudska univerza naslednje tečaje:

Dopisni tečaj iz osnov knjigovodstva (za začetnike);

Dopisni tečaj višje stopnje iz knjigovodstva za proizvodno panogo (podjetja in obrati);

Dopisni tečaj višje stopnje knjigovodstva za trgovino in gostinstvo;

Dopisni tečaj iz knjigovodstva za zadrage, ki se deli na začetni tečaj, na prvi nadaljevalni tečaj in na drugi nadaljevalni tečaj.

Vsa učna snov je prirejena izključno za zadrage gospodarstvo. Dopisni tečaj iz poslovne korespondence in komercialnega poslovanja.

Prijave za vse tečaje sprejema Uprava Ljudske univerze, Ljubljana, Cankarjeva 5/III. Vse potrebne informacije dobite istotam. Rok za prijave je do konca meseca oktobra.

NESREČE

SMRTNA NESREČA

Pretekli teden je usodno naključje terjalo smrt pridnega in vestnega uslužbenca Kmetijske zadruge v Kamniku, Maksa Žvickarta. Z zadržanim avtomobilom so peljali 2 tona umetnih gnojil in nekaj dviglega kostanja v Kamniško Bistrico. Ko je avto po kratkem postanku v Bistrici vozil proti Brsnikovu pod Mokrico, je Žvickart, ki je sedel zadaj, iz neznanega vzroka padel z vozila. Avto so takoj ustavili, vendar je ponesrečenec že izdihnil. Zapustil je tri mla-doletne otroke.

TRŽNI PREGLED

	Kranj	Kamnik	Sk. Loka
fižol	60—70	60	
krma za kokoši	35—40	40	
koruza	35—40	45	
proso	35	45	
ječmen	65—70	70	
kaša	80	70	
kostanj	20		25—30
paradižnik	40—50	30	
čebula	50—80	60—70	60
česen	5—10	160	
sladko zelje	12—15	15—18	13
salata endivija	40—50	50	40
rdeča pesa	20—30	35	25
ovetača	50	50	40—50
špinača	20	80—100	20
lisičke	30	30	
gobe	200	250	130—150
korenček	25—30	50	24
peteršilj	40	10	50
koleraba	15	30	
jabolka	15—20	20	10—15
hruške	30—35	20—40	25
grozdje	40—80		40
krompir	10—12	10	10
sliv	80—90	100	12
smetana	250		15
jajca	20—24	24	21
surovo maslo	400—500	400—480	
kislo zelje	40—50	40—50	40
kisla repa	30		50
redkev	20—30	35	
piščanci	250—350		300

ZAVRŽENI MILIJONI

(Nadaljevanje s 1. strani)

zgubili skupno 721.069 delovnih dni. Če upoštevamo, da vsak zavarovanelec (delavec oz. delavka) prispeva dnevno k narodnemu dohodku povprečno 3.500 dinarjev, potem imamo škode za dve in pol milijarde dinarjev. Če pa bi k temu pristeli še stroške za zdravljenje, oskrbe v bolnišnicah in zdraviliščih, kar je lani doseglo novih 230.212.356 dinarjev in še dobrih 182 milijonov dinarjev za izplačane hranarine, potem se vidi, da je skupno zdraviljenje lani veljalo okroglih 2 milijardi in 936 milijonov dinarjev.

To število še dopolnjujejo podatki, da bodo letos ti stroški še večji, da je vedno več bolezenskih dopustov, zmeraj več nesreč. Nič neoporeka zdravniške pomoči delovnim ljudem, kadar je potrebna. Toda zdravniki in odborniki so vedeli povedati tudi primere, ko zdravniška pomoč ni nujna, govorili so o zavlavljanju bolezenskih dopustov zaradi specialnih pregledov in podobno. Ali je bila preostala pripomba nekega govornika, da se na račun teh milijonov marsikje kosi seno in delajo copati? Če bi zmanjšali bolezenske dopuste samo za en odstotek, bi to pomenilo letno 29 milijonov dinarjev. Ko je o tem govoril dr. Vladimir Premrou, je povedal tudi, da celotne izgube zaradi boleznih obremenjuje vsakega prebivalca v našem okraju za 12.500 dinarjev. Na vsakega aktivnega zavarovanca (zaposlenega v proizvodnji) pa pomeni to: zmanjšanje narodnega dohodka za 55.830 dinarjev, se pravi, toliko sredstva prebivalstva, namesto da bi se uporabila za skupne koristi, se izgubijo za zdravljenje.

Za denar iz naših žepov gre!

Lani je bilo 110 % vseh zavarovancev na bolezenskem dopustu.

Praktično povedano: 10 % jih je bilo celo dvakrat, 100 % pa enkrat na bolezenskem dopustu. Tako je v povprečju. Pa praktično? Dr. Čeh Milan z Jesenic je vedel povedati primere, ko se resnično bolni ne dajo pregovoriti, da bi ostali doma, medtem ko drugi za vsako malenkost zahtevajo zdravljenje in dopust. O primerih, kjer bi bilo moč varčevati je bilo na seji OLO največ govora. Zato naj bi se zavzeli predvsem v delovnih kolektivih in v samoupravnih organih. Zastarela miselnost, češ, kaj me briga, naj si pomaga, naj se odpotuje, saj ni na moj račun, je zelo škodljiva. Vsak zavarovalec, vsak prebivalec bi moral nastopiti proti vsaki zlorabi in malobrižnemu odnosu do sredstev, ki so plod njegovega dela. Če bi uspeli znižati izdatke zdravstvene oskrbe samo za 5 %, bi, kot je dejal dr. Premrou, letno imeli 132 milijonov dinarjev več, kar bi pomenilo 44 udobnih stanovanj! Seveda, če bi se vsi zavzeli...

Za preventivo premalo

Glavno orožje proti boleznim in nezgodam pa naj bi bila preventivna služba. V tej smeri je bilo odločno premalo storjenega. Tudi sredstev damo v ta namen le od 6 do 8 odstotkov od celotne zdravstvene službe, kar nikakor ne zadostuje.

Ko so govorili o tem, so v večini ugotavljali, da zdravnik ni le strokovnjak za zidovi, marveč da je družbeni delavec, ki se mora približevati delavcu — pacientu, se seznanjati z njegovim življenjem doma in v družbi, zlasti pa z njegovimi pogoji dela in delovnim okoljem. Zdravnik naj bi ne čakal v ambulanti in bolnišnici na pacienta, marveč naj bi sam šel do delavcev na njihovo delovno mesto in se seznanjal z varnostnimi,

šport - šport - šport - šport

IZBERITE NAJBOLJŠE ŠPORTNIKE GORENJSKE

Letos uredništvo »Glasu Gorenjske« že tretjič razpisuje anketo »IZBERITE NAJBOLJŠE ŠPORTNIKE GORENJSKE«. Pri anketi lahko sodelujejo vsi bralci »Glasu Gorenjske«, tri ankete, ki se bodo s svojimi predlogi najbolj približali desetorici najboljših športnikov z Gorenjske (ki jih bo dala anketa), pa bo uredništvo nagradilo. Prva nagrada je 3.000 dinarjev, druga 2.000 in tretja 1.000 dinarjev. Razen tega je uredništvo pripravilo tudi prehodni pokal, ki ga bo odslej vsako leto prejel najboljši športnik Gorenjske ob praznovanju Dneva republike 29. novembra. Zato morate svoj predlog desetorice najboljših športnikov z Gorenjske poslati na uredništvo »Glasu Gorenjske« najkasneje do vključno 21. novembra tega leta.

Uredništvo

ZMAGA KROPARJEV

Preteklo soboto je bila v Kropi odigrana odbojarska tekma zadnjega kola slovenske lige med domačim moštvom in gosti iz Hoč. Domačini so premagali Hoče s 3:0, čeprav so nastopili s pomlajenim moštvom.

PRVA ZMAGA ROKOMETAŠEV IZ KROPE

V tekmovalju Gorenjske rokometne podzveze so po nekaj porazih Kroparji preteklo nedeljo prvič zabeležili zmago. Z dokaj visokim rezultatom so premagali moštvo »Storžič« z Golnika, in sicer s 16:6. C. R.

OKRAJNE STRELSKE TEKME »PARTIZANA«

Okrajna zveza »Partizan« za Gorenjsko bo v nedeljo, 26. oktobra, priredila v Naklem okrajno tekmovalje članov društev Partizanov in streljanju z zračno puško. Tekmovanje te vrste bo tokrat izvedeno drugič.

ŠOLSKI ODBOR

Srednje tehniške tekstilne šole v Kranju razpisuje naslednja delovna mesta:

1. mesto ekonomista za vodstvo komercialne in knjigovodskih poslov,

2. mesto računovodje oziroma računovodkinje,

3. mesto administratorja.

Plače po uredbi s položajnimi dodatki. Nastop službe takoj ali najpozneje 1. januarja 1959.

Pismene prošnje oddajte ravnateljstvu Srednje tehniške tekstilne šole v Kranju, (Cesta Staneta Zagarja 33, onstran kokrškega mostu).

ŠTORŽIČ, Kranj: 25. oktobra ob 16., 18. in 20. uri franc. barv. cinemascope film »VRNIL SE BOM V KANDARO«, ob 22. uri predpremiere sovj. barv. cinemascope filma »DON KIHOT«. 26. oktobra ob 9. uri matineja, premiera jugosl. barv. filma »OD SCHWARZWALDA DO ČRNEGA MORJA«, ob 10.30 uri amer. film »MODRI PAJCOLAN«, ob 13. uri sovj. barv. cinemascope filma »DON KIHOT«, ob 15., 17. in 19. uri franc. barv. cinemascope »VRNIL SE BOM V KANDARO«, ob 21. uri predpremiere italijan. barv. cinemascope filma »IZGUBLJENI KONTINENT«.

TRIGLAV, Primskovo: 25. oktobra ob 19. uri premiera amer. filma »MODRI PAJCOLAN«, 26. oktobra ob 16. in 19. uri amer. barv. film »DOLINA OSVETE«.

SVOBODA, Strazliče: 25. oktobra ob 18. in 20. uri amer. barv. film »DOLINA OSVETE«, 26. oktobra ob 15. in 19. uri amer. film »DOLGO POTOVANJE«, ob 17. uri pa amer. barv. film »DŽUBILJA«.

NAKLO: 25. oktobra ob 19. uri amer. barv. film »DŽUBILJA«, 26. oktobra ob 16. in 19. uri amer. film »MODRI PAJCOLAN«.

KRVAVC, Cerklje: 26. oktobra ob 15., 17. in 19. uri amer. barv. film »INDIJANSKI BOREC«.

BLED: 24. do 27. oktobra jugoslov. franc. ital. film »GOUBAH«, predstave v petek in ponedeljek ob 20. uri, v soboto ob 17. in 20. uri, v nedeljo pa ob 14., 16., 18. in 20. uri ter ob 10. uri matineja.

RADOVLJICA: 24. do 26. oktobra ameriški barvni zabavni film »DOŽIVLJAJI KAPETANA VAJTA« — v petek in soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 15.30, 17.30 in 20. uri.

LJUBNO: 25. in 26. oktobra mehiški film »POSLEDNJA ŽELJA« — v soboto ob 19.30 uri, v nedeljo ob 16. in 18. uri.

SORA, Škofja Loka: 24. do 26. oktobra amer. film »UPORNIK«.

OBZORJE, Železniki: 24. do 26. oktobra amer. barv. film »DOLINA NASILJA« — v petek in soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 15., 19.30 uri.

ŽIRI: 25. in 26. oktobra jugoslovanska drama »NI BILLO ZAMAN« — v soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 19.30 uri.

DUPLICA pri Kamniku: 25. in 26. oktobra amer. barvni film »DVOBOJ V DŽUNGLI«. Predstave v soboto ob 19. uri, v nedeljo pa ob 16. in 18. uri.

OBČNI ZBORI BREZ POBUD

Predsedniku Sveta Svobod in prosvetnih društev OLO Kranj Dušanu Bavdku smo zastavili vprašanje v zvezi z občnimi zbori naših prosvetnih društev.

»Naša prosvetna društva so spet začela s delom, hkrati pa so stopila v obdobje, ko na letnih občnih zborih pregledujejo delo lanske sezone in postavljajo načrte za smotno delo v prihodnji sezoni. Kaj menite o uspešnosti teh občnih zborov?«

»Bojim se, da bi bila moja ocena občnih zborov, če bi jo poslopšil, preuranjena in neobjektivna. Pravične še bomo lahko ocenili občne zборе tedaj, ko bo večina prosvetnih društev to obveznost že opravila. Druga in ne zadnja zapreka je v tem, da mnoga prosvetna društva okrajnega Sveta Svobod in prosvetnih društev o svojih občnih zborskih sploh ne obveščajo in končno, vseh občnih zborov se največkrat zaradi oddaljenosti društva ne morem udeležiti. Iz poročil in obiskov nekaterih občnih zborov sem si ustvaril naslednjo sodbu: poročila predsednikov Svobod in prosvetnih društev o delu v preteklem obdobju, so navadno zelo dobro sestavljena. Nadrobno razčlenjajo delo posameznih sekcij, opremljena so s številkami, priznavajo in grajajo napake in pomanjkljivosti, ki so zavirale društvena hotenja. Nečesa pa pri teh zborskih kljub vsem opozorilom močno pogrešam: premalo je konkretnih načrtov in pobud, ki bi obetali spravi društvena hotenja na boljša pota in ki bi dali našim prosvetnim društvom pravo podobo, za katero se borimo že vsa leta po osvoboditvi. V mislih imam predvsem občni zbor DPD »Svoboda« Kranj center, kjer je bilo sicer precej leporečja, žal, brez konkretnih pobud. — Na splošno bomo lahko ocenili občne zборе šele tedaj, ko bodo za nami.«

»Ima okrajni SPD v načrtu kakšno posebno nalogo?«

»Vsekakor. Člani Sveta bodo v prihodnjih dneh obiskovali predvsem tiste občine, kjer občinski svetovi SPD še ni in tiste občine, kjer ti svetovi sicer obstajajo, vendar ne delujejo, kot bi to želeli. Od smotrne dela teh občinskih svetov si namreč precej obetamo.«

S.

LETOS PA NE POZABIMO

REVIJE IGRALSKIH SKUPIN V VELENJU!

Ceprav je do vsakoletne revije igralskih skupin Slovenije v Velenju več kot pol leta, ne bo odveč, če na kratko spregovorimo o naslednji reviji, ki bo predvidoma maja prihodnje leto.

Ob zadnji reviji v Velenju smo sicer ugotovili, da po številu nastopajočih igralskih skupin in po izboru dramske literature revija ni razočarala, manj razveseljava pa je bila ugotovitev, da se festivala ni udeležila niti ena igralska skupina z Gorenjske. Če je bila kvaliteta uprizoritve tista zapreka, ki ji niso bili naši amaterji kos, tedaj se še vedno vprašujemo, čemu se ni udeležilo revije Čufarjevo gledališče z Jesenic, ki mu kvaliteten uprizoritev ne moremo oporekati. Ta vmesna misel naj služijo kot spodbuda pred prihodnjo revijo v Velenju.

In kaj obeta revija 1959?

Nastopilo bo 8 do 10 slovenskih igralskih skupin, ki jih bo določila žirija. Vse amaterske igralske skupine, ki žele konkurirati na reviji v Velenju, naj prijavijo Zvezi Svobod in prosvetnih društev Slovenije uprizoritve, ki si jih bo žirija ogledala in marca povabila najboljše skupine na revijo.

Žirija bo pri svoji odločitvi upoštevala dela z napredno vsebino, predvsem iz povojne jugoslovanske in tuje dramatike. Merilo žirije bo vsebinska in umetniška pomembnost dramskega dela ter kvaliteta uprizoritve. Ena in ista igralska skupina lahko konkurira z več uprizoritvami.

Revija bo trajala približno teden dni. Igralske skupine, ki bodo nastopale na reviji, bodo dva ali tri dni gostje v Velenju ter si bodo lahko ogledale nekatere predstave in prisostvovali razgovorom o uprizoritvah.

Na predlog velenjske Svobode bo Zveza Svobod in prosvetnih društev Slovenije skušala povabiti na revijo tudi eno izmed inozemskih amaterskih skupin in vsaj eno amatersko igralsko skupino iz sosednjih republik, po vsej verjetnosti iz LR Hrvatske.

Najbolje ocenjena igralska skupina se bo udeležila zveznega festivala amaterskih igralskih skupin na Hvaru. Če bodo dopuščale možnosti in če se bodo prireditelji strinjali, tedaj bosta poslani na Hvar dve slovenski igralski skupini.

Prve priprave na revijo v Velenju precej obetajo. Upajmo, da revija 1959 ne bo šla mimo gorenjskih Svobod in prosvetnih društev tako kot lani.

S.

Filmi, ki jih gledamo

KO BI VSI FANTJE SVETA

Ta francosko črno-beli film, ki na zanimiv in privlačen način pripoveduje, kako so radioamaterji — raztreseni po vsem svetu — z nesebičnim in požrtvovalnim sodelovanjem rešili človeško življenje, je film tiste vrste, ki si jih želimo čim več. Ni samo humana povest o sodelovanju ljudi različnih narodov, ampak tudi grenka obtožba današnjega sveta, ki ima za toplo človečnost kaj malo smisla.

Filma nikakor ne kaže zamediti.

DŽUBILI

Zgodbe, ki pripovedujejo o živilih, so bile za filmske ustvarjalce že od nekdaj zelo privlačne. Zato ni zgolj naključje, da je slabih in dobrih filmov, kjer nastopajo v glavnih vlogah živali, kar precej.

Tudi pod imenom »Džubili« se skriva tak film, nekakšen zmodernizirani barvni western, ki mu navzlic nekaterim dobrim platem manjka do užitnosti brez oporekanj še marsikaj, predvsem bolj domiselni vložki; le-ti naj bi po mnenju scenarista nasitili film z dinamiko in dramatičnim porastom dogajanja. Gledalec se kljub temu, da film ni poseben dolg, ne more znebiti občutka, da je zgodba, predvsem brezuspešni lovski podvigi na dragocenega pobelega konja, malce razvlečena. No, konec koncev so morali filmski realizatorji privedi tudi zaljubljena protagonista in pobelega konja do obveznega happy-enda. Le za standardni poljub so to pot gledalci prikrajšani. — Najuspešnejši sta igra konja in barvna pokrajinska fotografija.

aa

Arheološki oddelek škofjeloškega muzeja na delu

ŽELEZNA DOBA na Godeških dobravah

Kaže, da so 10-dnevna izkopavanja arheološke sekcije SAZU v Lubniški jami nad Šk. Loko, kjer so našli na pomembne arheološke najdbe iz mlajše kamene dobe, odprla novo stran arheološke kronike škofjeloškega muzeja. Lubniška pobuda je sprožila novo arheološko akcijo na področju škofjeloškega muzeja; lotil se je namreč Godeških dobrav pri Škofji Loki.

Dne 2. oktobra je 4-članska ekipa, ki jo vodi arheolog France Leben, asistent arheološke sekcije SAZU, začela z raziskavanjem grobišča, ki leži na gozdnem področju pri Retečah. Grobišče tvori okrog 30 obsežnih gomil premera 8 do 15 metrov in višine okrog 1,50 m.

Grobišča ne gre jemati kot novo

odkritje. Lokaliteta je bila znana že pred vojno. Tod je že poskusno izkopaval dr. Jože Rant, ustanovitelj škofjeloškega muzeja. Takratna izkopavanja so dala nekaj lepih bronastih zapestnic in več pri-merkov žarne keramike. Na podlagi teh izkopavanj je bilo moč ugotoviti, da sodi grobišče v železno dobo, nekako v 9. stoletju pred n. št. V bližini grobišča so bili tudi najdeni dobro ohranjeni sledovi ravninske nasebine tamkajšnjega prebivalstva. Nobenega dvoma torej ni, da je grobišče pripadalo tej naselbini.

Tokratna izkopavanja, čeprav so si arheologi od njih precej obetali, niso izpolnila pričakovanj. V prvih dveh gomilah so našli fragmente slikane kulne keramike, kjer prevladuje rdeča barva. Dva keramična objekta bo moč restavrirati.

Kljub temu, da so dosedanje rezultati po kvantiteti zelo borni, je po drugi strani pomembnost najdene keramike bogato poplačala prizadevanja arheologov. Izkopavanja bodo te dni zaključena, spomladi pa se bodo arheologi znova lotili tega mnogo obetajočega grobišča.

S.

Mestni muzej v Kranju po Tednu muzejev

Bogata narodnopsna bera v letošnjem letu

vse kar je še pristno domače, smo opisali in fotografirali.

Kdo bi pozabil vse te prijazne ljudi, ki so si sredi dela vzeli čas, da bi nam ustregli. Kako je pripovedovala Gašperjeva mama o stari »ohotici«, ali Maverjeva Mina, ki je vedela toliko načinov za dcmače zdravljenje in poznala nešteto zdravnih zelišč; pa gostoljubni Zvaunikarjevi v Mevkušu, kjer smo se ob Pogačnikovi godbi naučili precej starih napol pozabljenih plesov. Se in še bi lahko naštevati podobne doživljaje in opisovali svoje občutke, ko smo se zvečer vračali trudni, a vendar zadovoljni, posebno, če smo imeli kolesa naložena z različnimi predmeti.

Po podstrešjih smo zbirali reči, ki so včasih služile za vsakdanjo rabo pri hiši in ki danes kažejo na prejšnjo dobo. Velikokrat smo izvedeli, da so vso »starino« pri pospravljanju zmetali proč, ali pa se jim ponekod ni zdelo vredno, da bi se menili zanjo. To ni prav. Zakaj ne bi lastniki stvari, ki so jih predniki spravili ali celo zavrgli, darovali muzeju, kjer bi razstavljene koristile neštetim obiskovalcem, predvsem pa mladini, ki se hodi v muzej tudi učiti.

Iz vsega nabranega gradiva je sedaj urejena razstava v zgornjih prostorih Mestnega muzeja v Kranju. V treh sobah je nad 120 predmetov in 55 fotografij, ki prikazujejo najrazličnejšo ljudsko dejavnost. Pred nami se zvrstijo različne posode iz konca prejšnjega stoletja, izdelane v Ljubnem in Komendi. Nato precej lepo izrezljane preslice, zibelka, različni deli noše, kuhinjske priprave idr. Volovski vpregi »izes-u« se pridružuje različno gospodarsko orodje, plug, brana, sani za samotežno vožnjo sena itd.

Zaradi vzgojnih in poučnih vrednot, ki jih je nudila razstava, si jo je v tednu muzejev ogledalo precejšnje število obiskovalcev.

E. R.

Taka je gomila potem, ko jo arheologi odpro

Resnična zgodba ANE FRANK

Te dni se je na straneh časopisov po svetu spet pojavilo ime Ane Frank. Ves svet se spominja židovskega dekleta, ki je umrlo med zadnjo vojno v nemškem taborišču — za njo pa je ostal droben zvezek, ki je kasneje dosegel svetovno slavo: »Dnevnik Ane Frank«.

Minilo je štirinajst let, odkar je nemška policija v Holandiji odkrila skrivališče Frankove družine in vse, ki so bili v njem, odpeljala v taborišče. Dnevnik Ane Frank je dobro poznan tudi pri nas — zato objavljamo spomine Viktorja Kuglerja, ki v Dnevniku nastopa pod imenom Kraler in ki je rodbino Frank skrival pri sebi dve leti.

Toplega sončnega dne v juliju leta 1942 je bilo, ko sem po stari navadi odprl hišo Prinsengracht 263 v Amsterdamu, v kateri sta bila pisarna in blagovno skladišče malega uvoznega podjetja za začimbe, ki sem ga vodil za Otona Franka.

Presenečen sem bil, ko sem našel Otona Franka že v pisarni. »Het tydskip is mi gekomen om hier onder te duiken.« (Zdaj je prišel čas, ko se moramo skriti), je rekel.

Prejšnjega dne — tako mi je pripovedoval — so prejeli uradno pisanje. Bilo je povelje za Margot Frank, Anino šestnajstletno sestro, naj se javi na zbirališču za odpravo v Nemčijo. Zdaj je prišel dan, na katerega smo se prav na tihem pripravljali več kot eno leto, medtem ko so se ganke nacistov vedno ožje zadrževale okrog židov na Holandskem.

Rodbina Frank je zbežala iz Nemčije leta 1933, ko je Hitler prevzel oblast. Oton Frank je vedel, kaj to pomeni, ko se preganjajo židovi po zasedbi začela tudi v Holandiji. Naš prvi ukrep pa je bil, da sva moji prijatelj in jaz na videz prevzela obe mali

ki zmuznili skozi skrivni vhod v skrivališče, ki jih je imelo skrivati več kot dve leti. Da ne bi vzbudili pozornosti, so oblekli toliko oblek druge vrh druge, tolikor se je dalo in vzeli v roke samo majhne zavojčke. Ti štirje Franki so bili gospod in gospa Frank in obe njuni hčerki, šestnajstletna Margot in trinajstletna Ana.

Teden nato so prišle k njim še tri osebe: gospod in gospa van Daan s petnajstletnim sinom Petrom. Pozneje pa so odprli vrata še enkrat za begunca Alberta Dussela, zobozdravnika. Tako je bilo končno v skrivališču osem oseb. Samo enemu od njih je bilo namenjeno, da preživi vojno.

Ana Frank je vzela s seboj v skrivališče stvar, ki nas bo gotovo vse preživela. — Bil je to dnevnik, ki ga je nekaj tednov prej prejela kot darilo za svoj trinajsti rojstni dan.

Ana Frank ni lahko opisati, celo nekomu ne, ki jo je tako dobro poznal, kot jaz. Bila je vesela — pa spet žalostna, bila je živahna — pa spet zamišljena, sama zase. Kakor je zapisala v svoj dnevnik, ji niso dali zastoj priredka: »Mali sveženj protislovij«.

Njen nagajivi pridevek v šoli je bil »gospodična kvak-kvak-kvak«, ker je med poukom rada klepetala. Nekoč je morala za kazen pisati doma naloge z naslovom »Klepetulja«, kmalu nato pa drugo: »Neozdravljiva klepetulja«. Toda Ana je znala več kot klepetati.

V našem načrtu je bilo tudi dogovorjeno, kako bomo zakrili »izginotje« rodbine Frank z namišljenimi sledmi, iz katerih naj bi se spoznalo, da so bežali iz dežele.

Tistega jutra so se štirje Fran-

Maroltov oče iz Podhoma pripoveduje

judi, ki so bili počaščeni, če so lahko hvalili »dobre stare čase« in so radi obujali spomine ter pripovedovali o njih. Mi pa smo pridne pisali, saj se pisana beseda dlje ohrani in tako marsikateri reč ne uide izgubi. Tudi stare hiše z lesenimi hodniki in kamnitimi veznimi podboji, male lesene kočice z lesenim stropom, »črne kuhne«, starinske kašče, svišli, različne kozolce itd.,

(Nadaljevanje)

družinski pomenki

Štefka ni najboljša

Náša Štefka bo šla študirat, tako lahko se uči, večkrat s ponosom omeni njeno mamo, kadar pogovor s sosedami nanese na otroke. Komaj že čaka, da bi njena edinka končala gimnazijo in se vpisala na medicino. Na vratih v stanovanje že vidi na svetleči mehinici vgrajeno ime: dr. Štefanija Vrečarjeva.

Štefka obiskuje zdaj šele sedmi razred osemletke, Res je nadarjena, toda kar preveč nervozna in v skrbeh za šolsko delo. V šoli ji ne gre več tako dobro kot prejšnja leta. Matematično nalogo je pisala slabo in tudi pri angleščini se ji je zataknilo. Ko je to povedala materi, se je le-ta močno razburila in sledili so očitki, da se ne potruji dovolj, sicer bi bila lahko še vedno med najboljšimi. Mati jo zaradi tega dan za dnem priganja k učenju, tako da hčerka prostega časa skoraj nima. Štefka gre vsakokrat s strahom v šolo. O prejšnji samozavesti ni več sledu. V šoli ga vedno kaj polomi. Materini očitki v njej samo še povečujejo občutek negotovosti.

»Ne vem, kaj je zadnje čase z vašo hčerko, skoraj v vseh predmetih se je poslabšala,« je dejal razrednik Štefki materi na roditeljskem sestanku. »Nervozna je in nič ji ne uspe,« je ugotavljal dalje.

Mati mu je seveda zatrjevala, da se hčerka veliko uči, da jo ona nenehno vzpodbuja k delu in da ne more razumeti, da v šoli ne napreduje temu primerno.

Domov se je vrnila slabe volje. »Nisem si mislila, da mi boš delala tako sramoto,« je pozdravila hčerko. »Smrekarjeva in Mejačeva sta vihali nos in se vpricho mene bahali z uspehom njunih hčerk, jaz pa sem ostala brez besed. To sta mi privoščili, da te niso imenovali med najboljšimi!«

»Toda mama, kaj morem jaz za to? Bolj ko se učim, bolj me je strah, da ne bom znala.«

»Odslej se boš še več učila. O prijateljih nočem nič slišati. Če se za šolo ne boš dovolj pripravila podnevi, boš delala še zvečer. Brez

truda se nič ne doseže, jaz pa hočem, da boš zdravnica. Ne bodo se mi smejale sosede, da imam »zabito« hčerko.«

Takšni in podobni razgovori se med materjo in hčerko večkrat ponavljajo. In posledica: Štefka je iz dneva v dan bolj nervozna, ker ji skrbi uničujejo duševno zdravje.

Dekliška iopica iz raznobarnih ostankov

Za 4- do 5-letno hčerko lahko spletemo toplo iopico iz ostankov živobarvne volne. Osnovna barva je siva, vzorec gladek. Barve menjamo v naslednjem zaporedju: siva, zelena, bela, siva, bela, rdeča, siva, rumena, bela, rdeča, bela, siva, rumena. Iz vsake spletimo po dve vrsti.

Za levi sprednji del nasujemo 62 pentelj s sivo volno in iglami štev. 2 1/2. Najprej napletemo 4 in pol centimetrov elastičnega vzorca. Nadaljujemo z iglami štev. 3 z gladkim vodom, sprednjih 12 zank pa pletemo elastično s sivo volno. Za rokav začnemo snemati na višini 18 cm. Najprej 5, nato 3, 2 in 1 zanko. Pri drugem odzvedu začnemo snemati za prednji izrez: na vsake 4 vrste pred elastičnim robom popletemo po dve zanki skupaj 12 krat. Na 31 cm višine snamemo v treh presledkih 27 zank.

Desno stran prednjega dela spletemo simetrično, le da napravimo gumnice 4 pentlje od roba. Prvo gumnico napravimo 2 cm od spodnjega roba, ostale pa so med seboj oddaljene po 5 cm.

Zadnji del začnemo z 90 zankami. Pletemo s sivo volno in z iglami štev. 2 1/2 najprej elastični vzorec. Nadaljujemo gladki vzorec v pisanih barvah z iglami štev. 3 in v prvi vrsti dodamo 10 zank. Na 18 cm višine odzvedamo za rokav postopoma 4, 3, 2 in 1 zanko. Ko spletemo 31 cm visoko, snamemo v treh zaporedjih 24 zank za vsako

Mati jo priganja k učenju v dobri veri, da je tako prav za obe, ne zaveda pa se, da bo imelo njeno ravnanje za deklico lahko še hude posledice. V Štefki je s svojimi očitki že vzbudila manjvrednostni kompleks, zato se v šoli tako hitro zmede in zaradi tega je tudi preobčutljiva.

ramo, ostale pa zaključimo naenkrat.

Za rokav nasujemo 50 zank s sivo volno in iglami štev. 2 1/2. Ko napravimo 5 cm elastičnega vzorca, nadaljujemo s pisano volno in iglami štev. 3 ter v prvi vrsti dodamo 14 zank, na obeh straneh pa 9 x po 1 na vsaka 2 cm. Ko spletemo 24 cm visoko, začnemo odzvedati za okroglini 2 x 2, 13 x 1, 1 x 2 in 2 x 3 pentlje. Potem zaključimo še ostale.

Vse dele moramo lepo zlikati, nato jih sešijemo skupaj, pri čemer pazimo, da se črte ujemajo.

JEDILNIK

KOSILO

Zdrobova juha, mesna omaka, krompirjevi žganci, kompot.

Zdrobova juha: korenček, peteršilj, čebula, zdrob (na osebo 1 žlica), paradižnik, sol, jajce.

Na masti prepražimo nariban korenček in peteršilj, dodamo čebulo in nato še zdrob. Pražimo toliko časa, da čebula in zdrob zarumene, dodamo žlico paradižnikove mezge in zalijemo z vodo. Juho začnimo s soljo in zelenim peteršiljem. Izboljšamo jo s stepenim jajcem.

Mesna omaka: Na masti prepražimo čebulo, dodamo sesekljano meso, korenček in peteršilj ter pokrito dušimo, da se meso zmehča. Dodamo na koščke zrezano slanino, potresemo z moko in prepražimo. Pridenemo česen, paradižnik in papriko ter zalijemo z vodo. Nato začnimo s soljo, poprom lovorjevim listom in muškataim oreščkom. Omaka naj počasi vre pol ure. Pred serviranjem jo zboljšamo še z žlico kisle smetane.

Krompirjevi žganci: 1 kg krompirja, 25 dkg moke, sol, mast za praženje.

Krompir skuhamo, olupimo in pretlačimo. Toplemu rahlo primešamo sol in moko. Žgance damo na vročo mast in jih rumeno opečemo.

VEČERJA

Rižev narastek, mleko ali kakao.

Rižev narastek: 25 dkg riža, 1 liter mleka, sol, 10 dkg masla, 8 dkg sladkorja, limonina lupina, 4 jajca.

1/2 kg jabolk, 10 dkg sladkorja, cimet (rozine).

Riž skuhamo na mleku, da je na pol mehak, nato ga ohladimo. Maslo, sladkor in rumenjake pečemo v mešali, dodamo limonino lupino, ohlajen riž in beljakov sneg. Vse skupaj rahlo premešamo in damo polovico zmesi v dobro namazan pekač ali skledo za narastke. Potresemo z naribanimi jabolki, sladkorjem in cimetom (rozine) in prelujemo še z drugo polovico. V ne prevroči pečici rumeno zapečemo in serviramo toplo ali ohlajeno.

Gorenjske bodice

△ Za spremembo se nameravam prilepiti na pete tudi tistim (ne vsem), ki morajo skrbeti za prosvetljevanje širokih množic.

Okrajni Svet Svobod in prosvetnih društev je nekako pred mesecem priredil za svoje člane, pa tudi za člane občinskih Svetov Svobod in prosvetnih društev, sedemtedenski seminar, na katerem naj bi se slušatelji seznanili z naloga in delom, ki ga bodo morali poslej opravljati. Seminar se je začel z zadovoljivo udeležbo, saj so snov tolmačili vidnejši politični in kulturni delavci iz Ljubljane. Kot rečeno, splošno je bil obisk teh predavanj zadovoljiv, kasneje pa je začelo število slušateljev naglo upadati. Seminar bi moralo obiskovati približno 60 slušateljev, vendar se je število skrčilo na 40 in manj. To je bila prva žalostna ugotovitev. Še bolj žalostno je pa to, da so najmarljivejši tisti slušatelji, ki se morajo voziti v Kranj z vlakom in z avtobusi. Kaj pa nekateri člani okrajnega Sveta Svobod in Sveta Svobod Oblo Kranj, ki prebivajo v Kranju? Le-ti so med obiskovalci seminarja vedno v manjšini. Razmišljal sem o stva-

ri, pa sem prišel do zaključka, da so ti Kranjčani vse učenosti kulturno-prosvetnega dela pojedli z veliko žlico.

△ Menda ne bo prehude zamere, če bom postregel prodajalni čevljev »Peko« v Prešernovi ulici v Kranju s skromnim nasvetom. — Ne bo napak, če bo prodajalka v prihodnje, preden bo zavila kupcu čevlje, dobro pogledala, če sta oba čevlja istih števil. Pred dnevi se je namreč zgodila tale nerodnost. — Neka ženska je v omenjeni trgovini kupila čevlje. Vsa vesela je prihitela domov, dvakrat vesele zato, ker bo odšla v novih čevljih na dopust. Toda jo! Potem ko je čevlje doma pomerila, je pri prvih korakih opazila, da je en čevljev precej ohlapen; za številko večji od drugega. In rezultat tega nakupa? Uboga ženska, ki se je tako veselila dopusta v novih čevljih, je odšla na letovanje v starih obnošenih škarpah.

△ Je že tako na svet! Vsaka stvar naj služi svojemu namenu. Pes — čuvaj naj straži hišo in karkoli že, lovski pes naj goni divjad

lovcu pred cev, napad pinči in ostala pasja svojat, ki ne opravlja kakšnih posebnih funkcij, pa naj poležava po blazinah in primernih mestih. Čemu to razmišljanje? Kako ne bi razmišljal, ko me je pa v ponedeljek, 20. oktobra popoldne napadla nekakšna pasja mrha. Nič hudega sluteč sem se pripeljal z mopedom mimo Doma predilnice v Trzinu. Pes se je zakadil skozi vrata in ni dosti manjkalo, pa bi me bil ugriznil in za nameček še podrl. Sicer se je ta napad precej nerodno končal za napadalca, kajti za menoj vozeči mopedist ga je kratko in malo povozil. Sicer ne do smrti, vendar dovolj, da bo menda pasjo mrho enkrat za vselej minulo hladata po mopedistih in drugih državljanih, ki se nekoliko hitreje premikajo po naših cestah kot navadni zemljani.

△ Z mopedom sem dan kasneje vseeno telebnil. Ko sem zapeljal preko mostu, ki vodi čez Poljansko Soro v Skofji Loki, sem po nesrečnem naključju zapeljal v tisto globoko jamo ob vstopu na most, ki jo Skofjeločani prav gotovo poznajo. Saj ni bilo konec koncev nič posebnega. Sunek je bil pa vseeno dovolj močan, da me je zaneslo s ceste. Menda bi nekaj prišči asfalta popolnoma zadoščalo, da luknja sredi cestišča ne bi več stregla po življenju. Vas pozdravlja

Vaš Bodičar!

HAMEN SPOTINE

»ČUDOVIT VZGLED,«

prej ob poti, ki pelje v Zalog. Cerkljani upravičeno negodujejo

Zapisnik na cel

ŠE VEDNO SE NAJDEJO PREKUPČEVALCI

Da se ljudje na podeželju še vedno dajo lahkomišelnosti goljufati na račun raznih prekupčevalcev, ki jim pošteno delo ni najbolj pri srcu, nam dokazujejo zadnji primeri, ko se je po okoliških vaseh Kranja v preteklih dneh pojavljala nek nepoznan, že prileten možki in prodajal tablete proti gnitju zob za otroke. Za zavojček tablet je zahteval 100 din, v resnici pa stanejo 36 din in jih je moč kupiti po mili volji v neomejenih količinah v vseh lekarnah in pri organizacijah RK. Ta prekupčevalec je dvignil ceno za več kot 100% in na račun nepoštenih ljudi zaslužil lepe denarce. Ljudje so še vedno vajeni raznih prekupčevalcev, misli, da je njihovo blago boljše in cenejše. Včasih je tudi res cenejše, vendar se je treba zavedati, da tako blago ni vedno iz poštenih rok in da lahko izvira tudi iz tatvin.

-an

STOJ! splošna nevarnost

Sedma točka Odredbe o cestnem prometu v LR Sloveniji pravi: »Kdor je v vinjenem stanju, ne sme opravljati vprežnih vozil in se tudi ne sme voziti s kolesom. Kršilec 7. točke te Odredbe more

po cesti III. reda proti Podreči na Sorškem polju. Njegova vožnja ni vzbujala posebnega zaupanja. Močno ga je zanašalo z enega roba ceste na drugega. Nič čudnega. Malo pred tem je zapustil gostil-

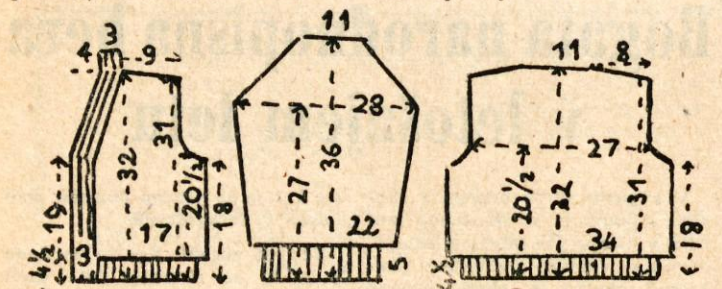
no. Na tako kratki razdalji vozila ni bilo moč ustaviti. Nesreča je bila neizbežna. Kolo je zadelo ob ležečega kolesarja in ga potiskalo več metrov pred seboj. Pri udarcu je utrpel na srečo le lažje poškodbe na glavi. Le poledeneli cesti se ima ponesrečeni zahvaliti, da ni šlo kolo avtobusa čezenj.

Naša slika prikazuje mesto nesreče potem, ko so ponesrečenca odpeljali v bolnišnico.

Opisani primer ponovno svari pred uživanjem alkohola, ki je povzročil že nešteto težkih, neredko smrtnih prometnih nesreč. Tudi prometna kronika ni posebno spodbudna. Prometni oddelek TNZ Kranj je samo v letošnjem prvem polletju zabeležil 34 prometnih nesreč, ki jim je kumoval alkohol. Res žalostna bilanca!

Ne bilo bi napak, če bi vozniki vprežnih in motornih vozil ter kolesarji upoštevali zgornji prometni znak, čeprav ga ni na naših cestah.

Zdravi zobki - zasluga matere

Zdravi in lepi zobje so za otroka velika dragocenost. Na to bi morale misliti matere še pred rojstvom.

V času nosečnosti naj bi vsaka uživala hrano, ki vsebuje mnogo kalcija in fosforja (mleko, sir), vitamina D (ribje olje, ribe; koristno je tudi sončenje), vitamina C (po-

maranč in ostalo sadje, svež paradižnik, peteršilj itd.) in živila, v katerih sta A in B vitamini.

Otroku posvečaj posebno pozornost tedaj, ko dobiva prve zobke. Ne pustite mu, da bi tlačil v usta razne trde predmete, ker si lahko poškoduje dlesni. Najbolje je, če mu ponudite rezino limone ali pomaranče s sladkorjem.

Ko otroku zrastejo zobje, mu čistimo usta s prekuhanjo krpico, namočeno v raztopini vode in sode bikarbone. Po drugem letu starosti mu lahko umivamo zobe s ščetko. Tedaj ga že navajamo, da si jih bo čistil sam. Kupimo mu majhno ščetko, kozarec in zobno pasto. Otrok se bo tega razveselil in se ne bo branil sam čistiti zob.

Mlečni zobje radi gnijejo. Mnenje, da teh ni treba zdraviti, je med ljudmi precej razširjeno. Toda to je napačno. Gnili zobki lahko povzročijo otroku velike neprijetnosti.

Ko je otrok star tri leta, ga peljemo k zobozdravniku vsake šest mesecev. Tako preprečimo večja obolenja in otroka navadimo na obiske pri zobozdravniku.

Otrok bo ohranil zdrave zobe le, če ga bomo pravilno hranili. Predvsem je važno, da mu zvečer ne dajemo jedi, ki s svojim razpadanjem pospešuje gnitje. Namesto bonbonov in keksov mu ponudimo raje rezino jabolka.

Obrnite se vselej na zobozdravnika, če opazite pri otroku nepravilno rast zob. Kasneje, ko bo imel stalne zobe, bo že prepozno, od 6. do 9. leta pa se da marsikaj popraviti.

MODA

ZA PISARNO!

Topla zimska obleka iz debelejšega volnenega blaga. Nekoliko odstopajoč ovrtnik jo napravi še posebno mikavno.

Pred kongresom telesne kulture

Telesna vzgoja v šolah - je in ni!

Pouk telesne vzgoje v mnogočem neačrten - Pereče vprašanje: pomanjkanje telesno-vzgojnih učiteljev - Mladina nima zadostne športno-kulturne vzgoje - Posledice slabe vzgoje so fizični izpadi tekmovalcev na športnih prireditvah in nekulturno navijanje gledalcev

Vprašanje telesne vzgoje v šolah nas spremlja že vrsto let. Prav tako že dlje ugotavljamo, da so šolski učni načrti v odnosu do telesne vzgoje zelo ozki. Vse več je primerov nešportnega ponašanja šoloobvezne mladine. Upravičeno se vprašujemo: »Kaj je s telesno vzgojo v šolah?« Telesna vzgoja, ki jo predvidevajo učni načrti, je marsikje le na papirju; da bi zadostili predpisom, ima tudi v urnikih svoj prostorček; praktično pa lahko trdimo, da telesne vzgoje, predvsem tiste vzgoje, ki naj bi vzgojila slehernega mladega človeka tudi s te strani, v naših šolah ni.

Premalo igrišč in telovadnic - opravičilo?

Že nekaj let zaključujemo: na pretek telesne vzgoje ovira pomanjkanje igrišč, telovadnic in rekvizitov. Nampak bi bilo trditi, da

to pomanjkanje ni resna ovira. Vendar: ali smo imeli in imamo možnosti, da bi na telesno vzgojnem področju kljub temu dosegli večje uspehe, kot smo jih? Vsekakor bi jih lahko. Časa za to je bilo precej, le neizkoriščen je ostal!

LEPO SONČNO VREME je bilo. Razredi ene izmed kranjskih osemletk so imeli drug za drugim telesno vzgojo na prostem, na športnem igrišču. Vsem je ura telesne vzgoje minila brez vzgoje in približno enako, čeprav je »poučeval« učitelj — strokovnjak. »Pouk« se je začel z deset minutno zamudo. V tem času so se otroci po mili volji prerivali in podili s kolesi po igrišču. Potem je prišel učitelj in jih postrojil. Dijaki so skupno tekli približno 200 m, nato pa po dva in dva še 60 m. Start je učitelj obrazilil v nekaj sekundah. In končno igra z žogo (ali pa otroške igrice brez žoge) brez učiteljevega nadzorstva. Otroci so se podili za žogo, se kregali, zmerjali, prerivali — učitelj pa je bral časopis. 11 minut pred koncem je učitelj glas-

no zavpil »Mirno! Voljno!« in telesnovzgojne ure je bilo konec. Komentar je odveč!

OBISKALI SMO OSEMLETKO v bližini Kranja, katere ravnatelj nam je o telesni vzgoji na njihovi šoli povedal takole: »Z osnovanjem osemletke smo začeli tudi z rednim poukom telesne vzgoje. (Tedad je namreč učni načrt prvič izenačil pomen telesne vzgoje z ostalimi predmeti — op. uredn.) Predmetnega učitelja še danes nimamo. Pomagamo si s profesorjem, ki je še danes aktiven športnik. Z njegovo pomočjo smo v glavnem rešili vprašanje telesne vzgoje v višjih razredih. O telesni vzgoji v nižjih razredih pa skoraj ne moremo govoriti. Novi pedagogi, ki so komaj prišli iz učiteljske šole, nimajo zadostnega znanja o telesni vzgoji in si z njimi doslej ne moremo pomagati. Kljub temu pa moram reči, da je dosežen v telesni vzgoji že precejšen napredek in da je med kmečko mladino za ta predmet precejšnje zanimanje.«

RAZGOVARJALI SMO še z direktorjem dveh strokovnih šol v Kranju. Prvi je šele kratak čas na šoli in pravi takole: »O telesni vzgoji smo doslej še premalo razmišljali. Nimamo strokovnjakov. Priznati moram, da telesna vzgoja na naši šoli ne zadovoljuje. Predavatelj vzame žogo, gre z dijaki — kam, niti ne morem trditi, ker ne vem — in ko je telesnovzgojne ure konec, pridejo spet v razred.«

Drugi pa nam je povedal takole: »Telovadnice nimamo, pa tudi v načrtih ni predvidena. Zato imamo telesno vzgojo v lepih dnevih na prostem, sicer pa v razredu. Dijaki lahko gojijo razne športne panoge: nogomet, odbojko, rokomet in druge. Telesnovzgojne ure, ki jih predpisuje šolski načrt, pa imamo bolj ali manj zato, da zadostimo predpisom. Zato imamo vse telesnovzgojne ure zadnje ure in vprašanje je, če dijakom kaj koristijo. Mišlili pa smo že na uvedbo jutranje gimnastike za vso šolo pred pričetkom pouka.«

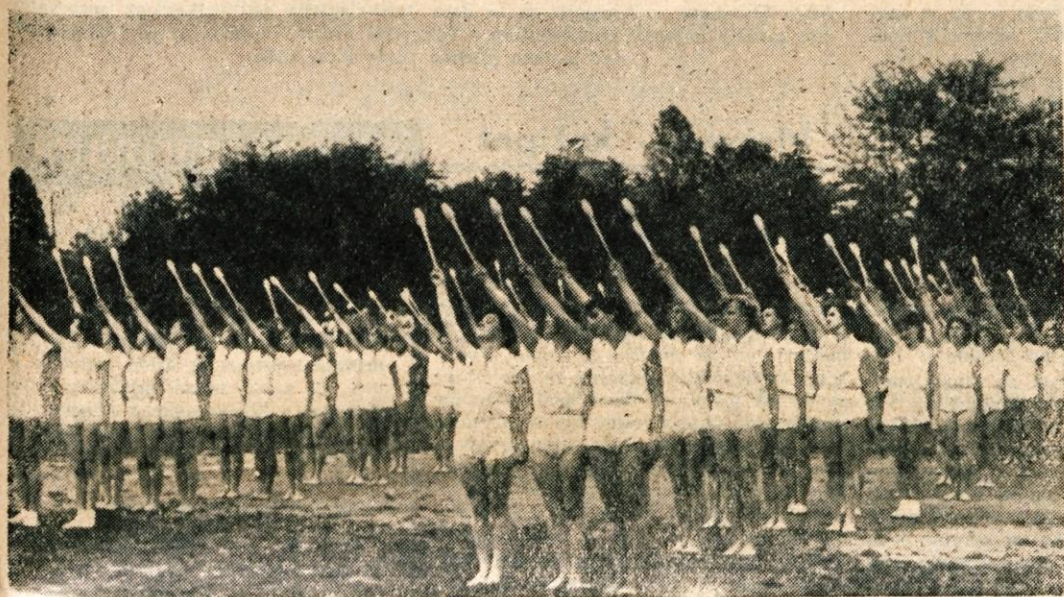
Kakšni so rezultati takšne vzgoje

Vse več je nešportnih izgrediv na igriščih. Disciplinske komisije športnih organizacij imajo vse več dela. Zadnje tedne skoraj ni dneva, da ne bi brali v časopisih, da so kaznovani ti in ti športniki. V večini primerov gre za mlade ljudi — šoloobvezno mladino.

V nedeljo 19. oktobra sta igrali prvenstveno tekmo rokometni moštvi dveh strokovnih šol iz Kranja. Med gledalci je bilo največ dijakov obeh šol. Najprej so odpovedali živci dijakom prve šole (ker je druga vodila) in je boksnil sodnika v obraz po vseh »kavbojskih zakonih«; ko se je rezultat spremenil, je »zavrela kri« tekmovalcu druge šole. Tudi ta je poka-

Športni dnevi so se spremenili v izlete

SPORTNI DNEVI so vsekakor velika pridobitev šolskih učnih načrtov. Žal pa so bili doslej v večini primerov le izguba časa in so se izjalovili v šolske izlete! Ni čuda, da so se zato starši že večkrat spraševali, zakaj sploh so športni dnevi. To predvsem še, ko jim otroci povedo, da so bili na tem ali onem vrhu, v tej ali oni koči, da so prišli domov sami, »stovarišica« ali »stovariš« pa je z ostalimi učitelji ostal v koči. S takšnimi športnimi dnevi izgublamo dragoceni čas. Za šolske izlete so predvideni posebni dnevi!

Nadaljnja krepitev gostinstva in turizma - glavna naloga blejske občine

Najboljša povojna sezona

S posvetovanja, ki ga je sklicala SZDL na Bledu - Pomanjkanje skladišča s hladilnimi napravami - Slabosti v trgovini z mesnimi izdelki ter s sadjem in zelenjavo

O rezultatih in pomanjkljivostih letošnje turistične sezone na Bledu v zadnjem času veliko razpravljajo. Turizem, gostinstvo, komunalna ureditev Bleda in okolice, Grajsko kopališče, kanalizacija, vodovod — so problemi, ki so tesno povezani z nadaljnjim razvojem blejskega turizma ter z gospodarskim programom občine Bled, zato skoraj ne mine seja ali posvetovanje, da tudi o teh vprašanjih ne bi razpravljali.

Posvetovanje, ki ga je sklicala SZDL občine Bled, bo vzlic ne posebno dobri udeležbi, marsikaj prispevalo k izboljšanju turistične, gostinske dejavnosti in preskrbe gostov med sezono, saj so navzoči gostinski in turistični delavci opozorili na vrsto pomanjkljivosti, ki so se pojavljale med sezono. Posvetovanje je vodil predsednik občinskega odbora SZDL France Dijak. O stanju turizma ter o nadaljnjih nalogah, o nepravilnostih, ki jih je bilo med sezono moč ugotoviti, pa o ukrepih za izboljšanje, je izčrpno poročal tovariš Janez Strgar.

Občinski odbor SZDL je med trgovskimi in gostinskimi podjetji ter turističnimi potovalnimi uradi izvedel anketo, ki je pokazala, da je bila letošnja sezona najboljše po vojni. Na letošnjo bogato turistično sezono je vplivala vrsta različnih okoliščin in ukrepov: dokaj obsežnejše propagandne akcije naših turističnih predstavništva v tujini in v raznih predelih Jugoslavije, izdatna pomoč Turistične zveze Jugoslavije, Slovenije in Gorenjske turistične podzveze ter okrajne Gostinske zbornice, olajšave s potnimi listi, aktivnost domačih potovalnih agencij, dokaj solidne in dostopne cene, popusti za domače goste, izboljšave in modernizacija prenočitvenih kapacitet, gostinskih in trgovskih obratov, pestro kulturno in zabavno življenje in nazadnje še dokaj ugodno vreme.

Obisk gostov v letošnji sezoni v primerjavi s prejšnjimi leti je naslednji:

Leto	gostje	nočitve	domači	tujci
1955	40.878	150.809	18.803	22.075
1956	30.071	103.312	13.977	16.094
1957	34.045	124.332	20.967	13.078
1958	41.441	167.828	22.903	18.538

Iz zgornjega lahko razberemo, da se je število domačih gostov že v lanskem letu v primerjavi z 1956 močno dvignilo, medtem pa število tujih obiskovalcev niti letos ni doseglo stanja iz leta 1955, ampak je celo za 3.537 gostov manjše. — Razmerje med domačimi in tujimi gosti je 56 : 44 %. — Turistična sezona se je letos pričela zelo zgodaj. Lani so v maju zabeležili 8.850 nočitev, letos pa 16.430. Junija je bilo nočitev v lanskem letu 16.780, letos 24.785. Višek je dosegla sezona v juliju in avgustu. Na dan 12. avgusta so zabeležili najvišje stanje gostov v sezoni — 2.384. To je pravzaprav najvišji dnevni obisk po vojni. Tudi povprečna doba bivanja na Bledu se je letos podaljšala in znaša 4 dni na gosta.

Kljub uspešnemu izidu sezone so se pojavljale tudi pomanjkljivosti. Globoko v sezono so se zavlekla adaptacijska dela v pritličju hotela Trst in Park hotela. Pomanjkanje kvalif. gostin. kadra je bilo tudi letos še zelo pereče. Morda se bo stanje v prihodnjih letih izboljšalo, saj so gostinska podjetja že letos vzela v uk 23 vajencev. Poleg tega pa bo v prvi po-

lovici januarja pričela s poukom štiri-mesečna gostinska šola. Očitno je bilo letos pomanjkanje pristnih domačih jedil in osvežujočih pijač. Trgovina je bila slabo preskrbljena z mesnimi izdelki ter s sadjem in zelenjavo. Pomanjkanje primernega skladišča s hladilnimi napravami je čedalje bolj akutno in tudi novozgrajena zadržna skladišča na Rečici ne bodo mogla rešiti tega problema.

Kakor letos so tudi za prihodnje predvidena izdatna investicijska sredstva za gostinstvo in turizem. Za povečanje kapacitet, za ureditev restavracij in kuhinj, vrtov, za nabavo opreme itd. bodo hoteli dobili 72 milijonov dinarjev in pol poso-

jila. Za dokončno ureditev gradu, za žičnico, za modernizacijo ceste Bled—Ribno in Fortuna Vintgar, za tržnico, za razsvetljavo na javnih mestih itd. pa je namenjeno 120 milijonov dinarjev in pol. Skupaj za gostinstvo in turizem potemtakem 193 milijonov dinarjev.

V razpravi je bila med drugim izrečena misel, da bo spričo velikega obsega gradbenih del investicijski program težko izvesti, ker Gradbeno podjetje in domači obrtniki ne bodo kos vsem delom. Zato se spet lahko zgodi, da se bodo obnovitvena dela preveč zavlekla. — Vse pozornosti je vreden predlog, da bi bilo potrebno za glavno sezono, zlasti pa v času večjih prireditev, zagotoviti določeno število rezervnega trgovskega in gostinskega strežnega osebja. Prav tako bi bilo nujno nabaviti potujoče stojnice, saj je veliko raznih prireditev med sezono v okolici Bleda: v Zaki, na Straži, v kopališču itd. Z rednim trgovskim in gostinskim osebjem večjih strežb v času prireditev ni mogoče izvesti, saj ga še za trgovine s celodnevnim obratovanjem ni dovolj. J. B.

Jesenski motiv z Bleda: RIBIČI OB JEZERU

zal pomanjkanje telesne vzgoje ter športne kulture in kar »po zidar-sko« pripeljal zausnično sodniku.

Razsoden človek bo povsem upravičeno obsojal tudi telesno vzgojo v šolah in ne le športna društva. Upravičeno zato, ker je preveč dokazov o zanemarjanju telesne vzgoje v šolah. Kljub vsemu vendar ne moremo opravičiti šol, ki ne dajejo dijakom tudi v telesni vzgoji tiste splošne moralne in kulturne vzgoje, kot jo dajejo v drugih predmetih — seveda v odgovarjajočih oblikah.

O tem vprašanju smo govorili tudi z načelnikom oddelka za šolstvo okraja Kranj, Jožetom Varlom. Povedal nam je:

»Pomanjkanje strokovnih moči za telesno vzgojo na naših šolah ni pereče samo v kranjskem okraju, temveč pri nas nasploh. Ure telesne vzgoje vodijo na Gorenjskem v mnogih primerih razredniki, ker ni drugega izhoda. Vsekakor pa telesno vzgojo še vedno zapostavljamo, čeprav bi morala biti enakovredna ostalim predmetom. Telesno vzgojo poučujemo še vedno nesistematično tudi v primerih, če šola ima predmetnega učitelja za telesno vzgojo. Skoraj vsi predmetni učitelji so navdušeni za eno ali drugo vrsto športa, zato imamo primere, ko so šole poznane le po nekaterih športnih panogah: odbojki, košarki, rokometu. Vsekakor doslej nismo zadostno izkoristili šolskih ur telesne vzgoje za splošno kulturno in športno vzgojo mladine. Prepričan pa sem, da bo kongres telesne kulture, ki bo v začetku prihodnjega meseca v Beogradu, temeljito pregledal vrzeli telesne vzgoje v šolah in sprejel načela, po katerih bomo v prihodnje kljub številnim oviram telesno vzgojo v šoli postavili na tisto raven, na kateri bi jo morala biti.«

Bogdan Fajon

Starejši zapiski o jamah v Udnem borštu

Za jame so se zanimali že stari rodovi. Arnešovo luknjo in Zijalko pri Dupljah omenja že Valvasor, ki od tega tudi izvaja ime Duplje. Več o jamah v Udnem borštu je pisal Ivan Vrhovnik v zgodovinah nakeljske, dupljanske in goriške fare. Knjiga je izšla leta 1885 in takrat je bilo znanje o našem podzemeljskem svetu še zelo pomanjkljivo, zvezano z raznimi bajkami in pravljicami.

O Arnešovi luknji smo v Glasu Gorenjske že pisali. Poglejmo, kaj pravi o njej in o bližnji Zijalki Vrhovnik:

»Mali podmol Zijalka spušča s stropa mrzel studenec, o njem govore, da ima zdravilno moč. Večja je luknja v Voglu (Arnešova luknja!). Mehka trata, senčnate jelke, ljubko žuborec potokček te vabijo ondi v prijetno zatišje. Vzpnj se navkreber in pred teboj se razširi 20 korakov dolga in 17 korakov široka skalnata dvorana. Obočna skala je 3 metre od tal. Polagoma se niža, iz tesne odprtine, ki končec pomola seza, Bog ve, kako daleč v zemeljski drob, vre močan studenec, ki pada z roba Luknje 4 m globoko. Z drugimi studenci vred, katerih je tu obilo, je napajal nekdanj pod Luknjo ležeča grajska

ribnika, ki sta zdaj suha. Starci pomnijo, da je bil ta podmol veliko večji. Slapič se čedalje bolj pomika nazaj proti izviku. Poprej se je hodilo v Luknjo z desne strani, od spodaj pa si lahko obhodil vodopad, ne da bi se bil zmočil. Skala za skalo se odvezuje. To spreminja lice mestu. Valvasor na teh krajih omenja luknje in pripoveduje, da so se okoličani pred Turki vanje skrivali. Pri Boltarju v Sp. Dupljah kažejo vrata železnega kova. Z njimi so baje zapirali vhod v Luknjo, kadar so prilomastili Turki. Tudi pred Pesoglavom, ki je bil pol človek pol psa, so pribežali v to skrivališče. Pesoglav pa za njimi. Plezal je gori po srobotu, odrežejo ga. Pesoglav pade in se ubije. Tako pravljica. Poslednjič je dajala Luknja zavetje Dupljancem v Francoskih vojskah. Karkoli so mogli, so pospravili vanjo.

Iz spisa vidimo, da je Vrhovnik poznal samo začetni del jame. Suha grajska ribnika pod Luknjo sta še danes dobro vidna.

Nekaj jam je tudi na pobočjih Udnega boršta pri Letenah. Dvema pravijo Veliki in Mali pekel. Vendar se je kamenje pri vходу tako posulo, da je vhod vanje zdaj zaprt. Vrhovnik pravi o tem takole:

»Vojvodinemu borštu zeva bok na mnogih krajih. Ob Letenah na jugozapadu se je odpiral svoje dni prostrani podmol »V Velikem peklju«. Govore, da se je šlo daleč notri v podzemeljske temnice ter da je v zvezi z zadraško jamo. Skale pa so zbobnele nizdol in zaklenile »Pekel« za vselej; samo mali studenec izvira iz tesne odprtine, ki je še ostala. Na desno je srednji vrh »Pekle« in za njimi Mali pekel; na levi pa moli kakih 20 m visok, s krepkimi bori poraščen holmec; »na Gradišču« pravijo temenu njegovemu (kmeta, naseljenega ob vzhodu Gradišča, kličejo za Gradiščarja). Tu je baje gospodoval grad, kateremu so bile pokorne Letence z ljudmi, poljem in travniki. Globoko v zemlji je še dandanes zakopan sod dobrega vina, po katerem je že marsikoga žejalo. Z rastlinstvom odeti sledovi nekdanjega zidovja pričajo, da je tu stala večja zgradba.

O jami pri Zadrugi (Vrhovnik ji pravi »Dupulnik«), katere vhod je zdaj zamrežen z železno ograjo, vodo iz nje pa uporabljajo kot pitno vodo, beremo v Zgodovini Dupljanske fare tole:

»Največja in najprostornejša jama na tem področju je Dupulnik za Drago. Vhod je neznan, tem krasnejša pa je notranjost. Po 1 m dolgi, belkasti kapniki vise z gotoko zoženega, čedalje višje se vzpenjajočega obloka. Po dve uri daleč so že tavalj po njej, a ji niso prišli do kraja. Žal, da jo voda, tu globokejša tam plitvejša, čez in čez obliva. Stežka se brodi po tem podzemeljskem jezeru, katero pošilja iz jame neusahljiv potokček — Dupulnik.

Se nekaj o Lebinici pri Strahinju:

»Vhod, ki je zelo širok, se nahaja malo v bregu. Jama se takoj vzdigne na 5 m visoko in razdeli na tri dele (rove), katerim se baje še nihče ni prišel do konca. Pravijo, da so ti v zvezi z zgornjedupljanskimi spodmoli. Zamolkel šum ti bobni na uho. Priopni se, ker se jama zopet zoži, in stopi za menoj v skrajno levo votlino. Pri baklinem svitu zagledaš podzemeljski slapič — studenec Lebinico, ki pod vodom v jamo pride na dan. Strop je ves rosen in mestoma pokrit z malimi kapniki. Nekateri so snežnobeli, večidel pa rjavkasti. Ilovnata tla in številne ožine ovirajo podzemeljski sprehod, vendar se pride lahko kakih 40 metrov daleč.

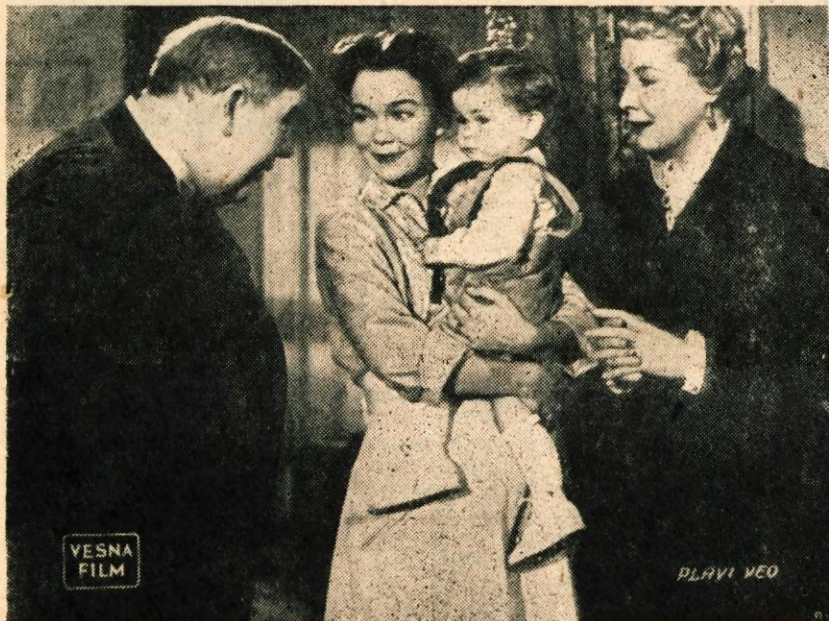
3-ler

Največji radioteleskop v Sovjetski zvezi

Blizu Biurakana v Armeniji so za delo tamkajšnjega astrofizikalnega observatorija zgradili največji radioteleskop v Sovjetski zvezi. Napravo, ki je 1700 metrov nad morsk gladino, kaže naša slika

Modri pajčolan

Ljubitelji sedme umetnosti na Gorenjskem se bodo te dni srečali z ameriškim filmom Modri pajčolan. Zaradi nespornih kvalitet po umetniški in tehnični plati sodi film med najboljša dela filmske ustvarjalnosti, ki smo jih gledali v zadnjem letu. Film je posvečen vsem tistim, ki posvetijo svoje življenje vzreji tujih otrok in vsem tistim ženskam, ki imajo materinsko srce za otroke, ki niso njihove krvi. — Film je režiral Curtis Bernhardt, v glavnih vlogah pa nastopajo: Jane Wyman, Charles Laughton in Joan Blondell. Distribucija: Vesna film — Ljubljana.

Mravlje - kažipot rudnega bogastva

V puščavskih predelih države Čile v Južni Ameriki živi puščavska mravlja, ki ji domačini pravijo atakama. Življenje v puščavi tudi za mravlje ni lahko. Voda, eden najvažnejših pogojev za življenje, se je tu umaknila daleč pod površino zemlje. Mravlje morajo kopati globoke rove, da pridejo do vlage, kjer si napravijo gnezda. Seveda morajo pri tem vso prst in pesek znositi na površje, kjer se le-ta kopiči okrog vhoda kot lava okrog vulkanskega žrela. Ker je ozemlje, kjer atakama živi, bogato rud, ni nič čudnega, če najdemo v teh »vulkanskih stožcih« bakrena, srebrna ali celo zlata zrnca — odvisno od tega, na kakšno žilo so mravlje naletele. Tako so nam lahko mravlje oziroma njih površinska mravljišča kažipot podzemnega rudnega bogastva. V Novi Mehiki so prav na ta način prišli do manganove rude.

ZANIMIVOSTI

GRŠKA MITOLOGIJA NA POŠTNIH ZNAMKAH

Grška direkcija pošte, telegrafa in telefona pripravlja serijo osmih poštne znamk, na katerih bodo prikazani prizori iz grške mitologije. To serijo znamk pripravljajo s pomočjo Mednarodnega kongresa za zaščito prirode, ki je bil pretekli mesec v Atenah.

DEŽNI PLAŠČI IZ PAPIRJA

Sovjetski prodajalci časopisov so pred nedavnim začeli prodajati dežne plašče iz papirja. To novo vrsto dežnih plaščev iz prozorne lepenke serijsko proizvaja neka velika tovarna lepenke v Ukrajini. Plašče izdelujejo v vseh dimenzijah. Eden stane približno 40 dinarjev in se lahko večkrat uporabi.

TRGOVSKA LADJA NA ATOMSKI POGON

Prvo trgovsko ladjo, ki bo kot pogonsko silo uporabljala atomsko energijo, bodo spustili v morje 22. maja 1959. leta. Ta ladja bo imela količino atomskega goriva, ki bo zadostovala za 300.000 milj, oziroma za okoli tri leta in pol neprekinjene plovbe.

Zakaj sneg škriplje?

To vprašanje si je zastavil že marsikdo. Zakaj sneg škriplje samo ob hudem mrazu in kakaj sploh škriplje?

Fizikalne lastnosti snega se s temperaturo precej spremenijo. Opazujemo lahko, da sneg v različnih temperaturah ne »poje« vedno enako, če hodimo po njem. Če

pade temperatura na — 9 stopinj C in nižje, postanejo ti glasovi posebno značilni. Pravimo, da začne sneg škripati. »Mrzlo je bilo in sneg je škripal pod nogami!« To je že kar značilna fraza. Vzrok temu pojavu najdemo v krhkosti snežnih kristalov, ki dajejo pri medsebojnemu trenju in lomljenju tak značilen zvok.

FRANK OWEN:

54

EDDIE CHAPMAN

PRIPOVEDUJE

Sobarica me je obvestila, da me je Herr Holst že najmanj štirikrat klical. Dala mi je njegovo telefonsko številko. Oglasil se je Johnny, se opravičil zaradi sinočnjega prevelikega hrupa ter mi povedal, da ima modro oko in počeno ustnico, da pa sta s Hillerjem še nadalje dobra prijatelja. Dogovorila sva se, kdaj bova obedovala.

Ritz je bila gosposka restavracija, in kakor vsi lokali v Oslu, je bila polna nemških častnikov in vojakov. Tu so se sestajali tudi norveški legionarji iz »Viking Regimenta«, ki jih je Hitler kot kvislinške vojake uporabljal na vzhodni fronti. Legionarje so uvrstili v Hitlerjeve elitne esesovske oddelke in Nemci so jih močno čislali.

Jed je bila slaba, obsegala je smorbrod, tanek reženj kruha z različnimi vrstami nasoljenih rib. Temu so sledili večni »rolmopsi« ali slane skuše. Na srečo so enolične jedi posvežili jastogi.

V pomenku z Johnnyjem Holstom sem dojel pravi položaj na Norveškem, v deželi, ki jo je bilo izmed vseh okupiranih dežel skorajda najtežje nadzorovati. Ščasoma sem se osebno prepričal, da je okrog 80 (ali celo 90) odstotkov norveškega prebivalstva iz dna duše sovražilo Nemčijo.

Med Norvežani in njihovimi tujimi gospodarji je zeval strahoten prepad — bili so bodisi kvislingi ali jossingi (ta vzdevek so dobili vsi prozavezniški elementi). V tej »deželi brez gospodarja« ni bilo nikakršnega posredovalca, ki bi zmozel napraviti kompromis. Ljudje, vseh razredov in stanov so naravnost odkrito kljubovali Nemcem. Prezir-

ljivo so odklanjali celo sleherni obliko vljudnosti. Trosili so letake in organizirali proteste in stavke. Delali so sabotaže, ugrabljali ljudi in celo ubijali. Norveška ni nikoli popustila in nikoli ni bilo videti, da bo klonila.

Bilo je neprijetno, biti Nemec tiste dni na Norveškem. Povsod se je pred vami dvigal zid sovražstva. Norvežani so v resnici hraber, patriotičen narod in ne najdem besed, da bi dočela opisal njihov boj, ki so ga neprenehoma bili proti okupatorju. Nikoli niso izgubili upanja; nikoli niso podvomili o tem, da bodo naposled vendarle spet svobodni.

Ko so Nemci likvidirali njihove voditelje (da ne govorim o nedolžnih talcih) ali jih obsodili na mučenje in koncentracijska taborišča, so svojo usodo stoično prenašali. Največje strahote, katerih so bili deležni, so jih samo še bolj utrdile proti njihovim sovražnikom. Nemci so se ball norveškega naroda in ga hkrati spoštovali.

Pred kinematografi in gledališči so Nemci potrpežljivo čakali zraven Norvežanov — redek prizor v drugih okupiranih deželah. Norvežani so jih prezirljivo gledali. V restavraciji je Norvežan zmeraj dobil mizo prej kakor Nemec. V tramvajih in avtobusih so Norvežani dali Nemcem čutiti, kako neznanstvo jih prezirajo in jim dajali na razpolago celo preveč prostora. Videl sem nemškega vojaka, kako je prišel v prazen avtobus in sedel na klop, na kateri je bilo prostora za dvajset ljudi. Nato so vstopili Norvežani, vsi so sedli na nasprotno stran, in ko je bila klop polna, so stali.

Von Grunen mi je povedal, da bo kmalu prispel Walter Thomas, ki je z nama delal v Parizu. Šli smo ga pozdravit na kolodvor. Thomas je res stopil iz vlaka, s katerim je potoval čez Švedsko. Na sebi je imel zeleno uniformo nemške vojske in na epoletah se je blstela zvezdica, kar je pomenilo, da so ga povišali. Bil je truden, umazan in tožil je, kako težavno je bilo dolgotrajno potovanje. Na poti je bil tri dni. V prav toliko urah smo z letalom premostili isto razdaljo.

Po kosilu je rekel von Grunenu, da Berlin spet zahteva, da je treba zapisati vse moje doživljaje v Angliji in jih poslati centrali. Torej so spet skušali, da bi se zapletel v protislovja. Nemška obveščevalna služba se je oprijemala teorije, da se človek vedno lahko spomni resnice, nikoli pa ne laži.

Thomas ni bil ravno posebno zadovoljen s prihodom na Norveško. Obiskoval je oficirski tečaj za vzhodno fronto in je bil razočaran, da ga je moral zapustiti in priti na Norveško, da bi z mano sodeloval.

»Ne gre zavoljo vas, Fritz,« mi je zatrjeval. »Toda razumeli boste, da sem idealist. Moje življenje pripada moji domovini in mislim, da ji lahko bolj koristim, boreč se proti rdečim, kakor da opravljam to službo. To je sramota, toda ukaz je ukaz,« je čemerno pripomnil.

Thomas je imel herojski kompleks. Bil je do vrha nasičen z nacističnimi idejami in lakomno je pripovedoval zgodbe o znamenitih nemških vojščakah. Rad se je primerjal s slehernim visoko odlikovanim junakom, posebno še, če ga je poznal.

»Glej no,« je vzkliknil, kadar je zagledal v nemških časnikih kako znano ime, »kapetan Mucklin je dobil železni križec! Jaz pa sem hodil v šolo s tem fantom! Če bi bil zdaj na njegovem mestu, bi morda tudi jaz dobil kako odlikovanje.«

Včasih sem ga podražil:

»In zdaj bi bil bržkone krasno otrplo truplo kje v mrzli, divji Rusiji.«

Čemerno je odvrnil:

»Bolje je umreti za idejo, kakor križem rok tu sedeti.«

Dvajsetega aprila je bil Hitlerjev rojstni dan in v Oslu so priredili veliko parado, da bi napravili vtis na Norvežane, češ, kako močna je nemška vojska. S Thomasom sva imela dober pregled nad sprevedom. Ljudje, v glavnem Nemci, so se zbrali, da bi gledali parado za hrbtom policijskih straž. Policaji so stali tri korake drug od drugega.